

A large, atmospheric photograph occupies the upper two-thirds of the page. It depicts a young child with dark hair, lying under a patterned blanket in a dark room. The child is holding a small, pink flashlight in their right hand, which is turned on, casting a warm, yellowish light onto their face and the blanket. The child's expression is one of quiet concentration or perhaps a hint of fear. The background is mostly black, with some light reflecting off the folds of the blanket.

Under katastrofen

Ett cirkelledarmaterial inom hemberedskap och prepping

GÖR EN ANNAN VÄRLD MÖJLIG

Innehållsförteckning

Kapitel 1 Introduktion	4
Vad är Under katastrofen?	4
Hur är materialet tänkt att användas?	4
Deltagare	5
Cirkelledare	6
Kapitel 2 Regler	8
Spelvärden	8
Katastrof	9
Klockor	10
Alarm	10
Tärningsslag	10
Kapitel 3 Katastroferna	11
3.1. Hybridkrigföring	11
Klockor	11
Alarm 1	13
Missöden med middagen	13
Strömmen tillbaka	14
Alarm 2	15
Rykten och oroligheter	15
Allt går åt skogen	16
Lunchrykten	17
Bilbränder	19
Alarm 3	20
Otryggheten i Bäckstrand	21
Katastrofens klimax	22
Epilog	24
Alarm	24
3.2. Snöstorm	28
Klockor	28
Insnöad	30
Ute i snöran	31
Alarm 1	32
Hesa Fredrik	32
Alarm 2	33
Svälten	33
Vattenbrist	34
Vargavintern	34
Alarm 3	35
Lugnet efter stormen	35
Alarm	36

3.3. Elavbrott	38
Klockor	38
Fast i hissen	39
Alarm 1	40
Transportdilemma	40
Grannen på liv och död	40
Alarm 2	41
Brand	41
Alarm 3	42
Gårdsfesten	43
Epilog: lugnet efter stormen	44
Alarm	44
 Till dig som är cirkelledare	 48
Grundtanken är gemensamt lärande	48
Cirkelledarutbildningen ska alla gå	48
Förbered dig med AB	48
Cirkelledaren en garant för delaktighet	48
Alla ska kunna vara med	49
Ansvarstagande arrangörskap med ABF	49
Arbetsplanen hjälper er att nå målen	49
ABF är arbetarrörelsens studieförbund	50
Studiecirkeln en av tre verksamhetsformer	50
Om ABF	50

Kapitel 1 Introduktion

Under katastrofen är ett rollspel som är skrivet för att på ett roligt och kreativt sätt belysa vår medvetenhet kring krisberedskap. Det är ett material som presenterar riktlinjer för hur man kan leva sig in i en katastrofsituation och på så sätt få en djupare insikt. Det ersätter inte andra övningar eller träffar, utan är ett komplement till dem. **Under katastrofen** är en möjlighet att praktisera vad man har lärt sig under tidigare cirkelträffar. Det här materialet är riktat till cirkelledaren. Deltagarna bör inte läsa igenom materialet.

Vad är Under katastrofen?

Under katastrofen är en gruppövning där deltagarna genom ett så kallat rollspel får leva sig in i en fiktiv situation som involverar krisberedskap. Tanken är att de för en stund ska försöka sätta sig in i hur det kan vara under en katastrof. Detta kan leda till ökad insikt i vilka förberedelser som är viktiga. Genom att reflektera under trygga omständigheter kan vi bli bättre rustade för mer allvarliga situationer.

Rollspel är en hobby där man för en stund låtsas vara någon annan och upplever saker som man annars inte skulle få. Det är en möjlighet att besöka andra världar och vara med om fantastiska äventyr. Sverige har många rollspel som till exempel Drakar och demoner, Ur varselklotet och Kult. Många av dessa har översatts till andra språk och exporteras till utlandet med stor framgång. **Under katastrofen** är inte riktigt den typen av rollspel dock. Precis som i de andra spelen försöker vi föreställa oss en fiktiv situation. Men detta spel skiljer sig på två punkter:

- Istället för i en fantastisk och främmande värld sker händelserna i en krissituation i vår egen värld.
- Vi gestaltar oss själva istället för en fiktiv person.

Vi utforskar alltså händelser och situationer i vårt sinne. Ibland är utgången osäker och för att avgöra används tärningsslag. Utifrån tärningsslaget får man ett resultat som sedan jämförs mot ett värde för att se om en handling lyckas eller misslyckas. Resultatet vävs sedan in i den berättelse som alla är med och skapar. Till slut har alla förhoppningsvis haft en både underhållande och lärorik upplevelse.

Hur är materialet tänkt att användas?

Under katastrofen är tänkt att användas under en studiecirkel som fokuserar på krisberedskap. Materialet är ett komplement till mer teoretiska eller praktiska cirkelträffar. Tanken är att man under ordnade former ska få använda sig av kunskaper som man förvärvat under cirkelns gång. **Under katastrofen** lämpar sig med andra ord utmärkt att använda som övning vid terminsavslutningen. Materialet kan också användas fristående för inspiration, som ett roligt inslag eller som gruppövning på en utbildning. Det är dock bra om åtminstone några av deltagarna har lite förkunskaper, till exempel att man har läst "Boken om hemberedskap".

Under trygga omständigheter kommer deltagarna att ställas inför ett katastrofscenariot som är uppdelat i ett antal mindre scener. I dessa får deltagarna diskutera med varandra hur de ska hantera problem som uppstår. Exakt hur katastrofscenariot utvecklar sig beror dels på deltagarnas egna val, dels på slumpen i form av ett tärningsslag. Det sistnämnda inslaget representerar hur livet inte alltid går som man vill eller har planerat.

Det scenario som skapas i spelet kan skilja sig mellan olika grupper. Gemensamt är dock detta: **Under katastrofen** går igenom en typ av katastrof, upplyser deltagarna om saker som kan ske och vad man bör tänka på.

Deltagare

En deltagare (kallas även för spelare i andra rollspel) tar oftast rollen av någon annan än sig själv. Men i **Under katastrofen** är tanken att hen ska gestalta sig själv. Meningen är förstås att skapa en värdefull insikt för hur väl deltagaren är rustad för en katastrof och belysa saker som hen kanske inte har tänkt på. Genom att uppleva olika katastrofscenarion får hen en känsla för olika situationer som kan uppstå samt olika sätt att lösa dem på.

Deltagarna kan bemöta situationerna på två olika sätt. Det första är att bemöta dem med inlevelse och föreställa sig att de är på platsen där allt sker. Om de befinner sig i sitt hem och folk bankar på deras dörr, så kan de låtsas vara skrämde och stressade när de försöker komma på om de ska barrikadera sig eller fly. Det andra är att diskutera kring vad de fiktiva jagen skulle göra. Man kan till exempel säga: "Jag tänker att jag i den situationen skulle vilja fly, eftersom jag inte vill bli isolerad på en plats". Båda sätten är helt okej att använda sig av och valet handlar mest om tycke och smak. Det första skapar större inlevelse och framkallar mer känslor, medan det andra är lite mer objektivt och ger en mer övergripande bild. Tala gärna igenom vilket bemötande ni vill använda er av och se till att ni alla är överens. Att blanda de båda sätten att bemöta situationerna kan bli förvirrande.

Karaktärs gestaltning

För den som vill fördjupa sig i karaktärs gestaltning finns här några konkreta tips att ha i åtanke.

- **Tala som om du är där.** Försök alltid att prata som du skulle göra i situation. Säg inte: "Jag tror att jag skulle säga: 'Lugna er!'". Säg istället: "Lugna er!".
- **Bejaka andra.** Försök att lyfta fram varandra. Är någon tystlåten samtidigt som många andra gladeligen talar, försök att inkludera personen i samtalet. Ställ frågor till denne så att hen får chansen att ta lite plats.
- **Fysiskt agerande.** Om alla är med på det kan man vara lite mer fysiskt agerande. Är man isolerad i ett rum och väljer att barrikadera dörren, kan man ställa några stolar framför den. Är man orolig kan man kanske gå fram och tillbaka i rummet. Genom att fysiskt simulera situationen i scenen kan man förhöja inlevelsen. Vad som däremot självklart inte bör simuleras i några former är fysiska handlingar som riskerar att resultera i skador, såsom hopp, klättrande och fysiskt våld.

- **Trygghet.** I vissa situationer kan det hända att någon tycker att det blir obehagligt. Kanske känns övningen för privat, personlig eller så träffar den nära ett dåligt minne. Det är alltid okej att säga ”Stopp!”. Ingen ska behöva känna sig obekväm runt bordet. Om man vill kan man etablera en signal för att markera att scenen är på väg att eskalera till att bli obekväm. Man kan till exempel hålla upp båda händerna i luften. Genom att markera utan ord låter du de andra deltagarna förstå att du börjar känna dig obekväm. De kan då hjälpa dig att tona ned det som inte känns bra, utan att du behöver avbryta diskussionen och känslan av att vara inne i spelet.

Cirkelledare

Cirkelledaren (eller spelledaren) är den som håller i studiecirkeln och leder deltagarna genom katastrofscenariot. Hen ska ha läst igenom både reglerna och katastrofscenarierna för att kunna guida deltagarna. Förhoppningsvis kan hen ge dem lite insikter i vad som kan ske under en katastrof och vad de bör tänka på. Hen behöver inte ha varit cirkelledare tidigare.

Den absolut viktigaste uppgiften som cirkelledaren har är att se till att deltagarna kommer med lösningar på de dilemman som katastrofens scener presenterar. Det är deltagarna som ska komma med förslag, tips och lösningar på hur de ska hantera problemen. Två viktiga färdigheter hos en cirkelledare är lyhördhet och ledarskap. Det första för att läsa av deltagarna och deras diskussioner. Det andra för att se till att inkludera samtliga deltagare i diskussionerna samt ge diskussionsstöd då det behövs. Om deltagarna kommer på rimliga lösningar som inte står med i materialet eller som du inte har tänkt på kan de gärna utveckla dessa idéer vidare. Tänk på att din roll är att öva på kreativitet och att leda gruppen framåt. Du kan också hjälpa dem att komma på rätt spår om de skulle fastna.

Fyra konkreta tips till cirkelledaren

- Bekräfta
- Öppna frågor
- Reflektera
- Sammanfatta

Bekräfta. Cirkelledaren bör bekräfta deltagarnas diskussioner och frågor så att de känner sig sedda. En viktig del för cirkelledaren är att inte gå in och styra diskussionen för hårt, utan låta deltagarna ta plats och diskutera hur de vill tackla problemen. Insticken ska istället bekräfta deras diskussion så att de känner sig bekväma.

Öppna frågor. Det här är det absolut viktigaste verktyget som cirkelledaren har. Under de olika scenerna kommer deltagarna att diskutera tillvägagångssätt i olika situationer. Genom att ställa öppna frågor främjar cirkelledaren diskussionsklimatet, vilket är grunden för hela **Under katastrofen**. Ett exempel på en öppen fråga är: ”Vad gör du för att stoppa krisen?”. En sluten fråga är: ”Vill du stoppa krisen?”. Svaret på den sista frågan kommer troligen att bli: ”Ja”. Men man får ingen följdinformation. Den första frågan däremot tvingar deltagaren att beskriva hur hen går tillväga för att stoppa krisen. Ett bra sätt att få

till öppna frågor är att inleda meningarna med ord som: var, vem, hur, när, varför och med hjälp av vad.

Reflektera. Cirkelledaren kan under scenens gång reflektera över deltagarnas diskussioner genom att summera tankegångarna. Till skillnad från att bekräfta kan det här handla om att försöka läsa mellan raderna. Cirkelledaren kan sticka in fraser som: "Om jag förstått er rätt så vill ni...", "stämmer det här?" och liknande. Det hjälper till att rensa ut eventuella missförstånd och kan också användas för att hjälpa deltagarna på traven i diskussionen om de verkar ha fastnat.

Sammanfatta. Cirkelledaren avrundar varje scen med att sammanfatta vad som har hänt och vilka konsekvenser som deltagarnas handlande har fått. Sammanfattningen ger en tydligare översikt över vad som har hänt och vilka konsekvenser som karaktärernas handlande har fått.

Med hjälp av dessa fyra tips har cirkelledaren en verktygslåda för att hantera de tre katastrofscenarion som följer nedan. Ett ytterligare verktyg är reglerna, vilka presenteras närmare i **Kapitel 2**.

Kapitel 2 Regler

I detta kapitel finns all information som du behöver under en träff. Här presenteras regler för **Under katastrofen**. Dessa ligger till grund för att gruppen ska kunna uppleva spelets katastrofscenarion.

Under katastrofen använder sig av ett upplägg som kombinerar studiecirkelns och rollspelets format i en sammanhängande upplevelse. En del av rollspelens form är att involvera ett visst slumpmoment. Dels för att simulera att världen ibland inte är så förutsägbart, dels för att skapa ett extra lager av spänning. För vissa cirkeldeltagare kan den här delen kännas krånglig eller ovan. Det ska understrykas att den är fullt frivillig. De olika katastrofscenarion som presenteras går utmärkt att använda som enbart diskussionsunderlag också. Ibland är det dock bra att våga sig utanför sin komfortzon och utmana sig själv. Både för att det kan vara kul men också lärorikt.

Spelvärden

Spelvärden är siffervärden som används för att beskriva världen och dess individer på ett sätt som skapar lite slumpmoment och dramatik. Det görs med hjälp av tärningsslag med en sexsidig tärning, alltså samma typ av tärning som används i många bräd- och tärningsspel. I **Under katastrofen** finns fyra värden att hålla reda på. De delas in i två par: individen och samhället. Alla deltagare har ett eget värde i det första och ett gemensamt i det sista.

För individer finns en mätare med värdena **resurser** och **flexibel**. **Resurser** visar på hur välutrustad personen är, medan **flexibel** visar på hur bra personen är på att improvisera utifrån knappa resurser. Dessa två värden står i motsatsförhållande i **Under katastrofen** och du kan inte vara jättebra på båda. Istället får du välja om du ska vara bra på ett av dem eller halvdan på båda.

Varje deltagare sätter ut ett värde mellan 4 och 10 för sig själv på Individ-mätaren. Ett värde på 4 lägger stort fokus på att ha rätt utrustning (men kanske inte rätt kunnande), medan 10 innebär en god personlig improvisationsförmåga (på bekostnad av att inte ha införskaffat rätt utrustning). Ett värde på 7 innebär en god avvägning mellan en ordentlig utrustning och ett personligt kunnande.

För samhället gäller andra spelvärden: **kapacitet** och **komfort**. **Kapacitet** representerar samhällets resurser och förmågor att aktivt ingripa vid konflikter, medan **komfort** representerar samhällets sociala omsorg och vilja att få medborgarna att känna sig trygga. En totalitär stat med extrem politisk eller religiös tolkning representeras av ett högt värde i **kapacitet**, medan en stark demokratisk stat istället har högt i **komfort**. Precis som för individerna går det inte att ha högt i båda, utan deltagarna måste tillsammans göra en prioritering av hur deras samhälle ser ut.

Deltagarna kommer att få bestämma vilket värde som Samhälle-mätaren ska ha, men det görs först då man börjar med ett av katastrofscenarierna. Värdet ligger dock, precis som med Individ-mätaren, mellan 4 och 10. Ett värde på 4 innebär att samhället har stor **kapacitet** att

bemöta utmaningar med styrka och kraft, men är dåligt på att ingjuta hopp och tilltro hos medborgarna. Ett värde på 10 innebär att samhället istället har högt förtroende hos medborgarna, men är sårbart för angrepp utifrån och har dåliga resurser att lösa problemen. Ett värde på 7 balanserar ett högt förtroende hos medborgarna med en god förmåga att hantera problem.

Sammanfattning

De spelvärden som finns är:

- **Individen:** Resurser vs Flexibel
- **Samhället:** Kapacitet vs Komfort

Dessa placeras ut på en skala mellan 4–10 där 7 är en gyllene medelväg.

	Individen	Samhället
	Resurser	Kapacitet
4		
5		
6		
7		
8		
9		
10		
	Flexibel	Komfort

Katastrof

Då ni har valt vilka värden ni ska ha är det dags att välja katastrofsscenario. Detta kan ni antingen diskutera er fram till tillsammans eller så kan ni låta slumpen välja med hjälp av ett tärningsslag. Det förstnämnda rekommenderas om ni vill sätta er in i faktorerna kring en särskild katastrof. Det sistnämnda är mer slumpmässigt. I verkligheten vet man inte alltid vilka katastrofer man kan hamna i och man kan därför inte förbereda sig på allt. Genom att slumpa fram en katastrof kan man likaväl hamna i ett rejält underläge mot katastrofen från början som i en bra position.

Slå en tärning om ni vill slumpa fram vilken katastrof som drabbar ert samhälle, annars väljer ni bara en av dem.

- **1. Domedagen.** Du väljer det scenario som du tror att deltagarna är sämst rustade för. Kämpiga tider väntar er, lycka till!
- **2. Hybridkrigföring.** Se kapitel 3.1. för mer information.
- **3. Snöstorm.** Se kapitel 3.2. för mer information.
- **4. Elavbrott.** Se kapitel 3.3. för mer information.
- **5–6. Väl förberedda.** Välj det scenario som ni tycker att ni är bäst förberedda på. Det lönar sig att preppa!

Klockor

Vid varje scenario återfinns något som kallas för klockor. Klockor är händelser som inträffar efter ett visst antal minuter sedan scenariot har startat. Det är därför bra att låta någon ha ansvar för klockan så ni inte missar när klockorna sker.

Klockorna finns beskrivna vid respektive scenario.

Alarm

Alarm är en term som beskriver en händelse som påverkar scenariot kraftigt. Cirkelledaren kan vid ett tillfälle använda ett av de tre alarmer som beskrivs i scenariot. Man måste inte använda alarm, utan detta görs endast om cirkelledaren tycker att det går för lätt eller om hen vill göra scenariot mer dramatiskt.

Alarm finns beskrivna vid respektive scenario.

Tärningsslag

Till **Under katastrofen** behövs två sexsidiga tärningar av typen som finns i traditionella spel som fia eller yatzy. Har man inte tillgång till tärningar finns flera mobilappar som kan simulera tärningsslagen. Man kan även skriva ned siffrorna 2 till 12 på papperslappar, lägga dem i en skål och sedan dra en lapp slumpmässigt istället för att göra ett tärningsslag.

Tärningsslagen används i situationer där **klockor** och **alarm** har aktiverats för att se hur väl det går. Ibland sker händelserna på ett individuellt plan och då används antingen **resurser** eller **flexibel**. Ibland gäller slagen istället hur samhället ser ut och då används istället **kapacitet** eller **komfort**.

När ett tärningsslag görs slår man två tärningar och räknar ihop resultatet. Om det är en individuell prövning slår varje deltagare ett slag, annars görs endast ett slag. Slår man mot **resurser** och **kapacitet** gäller det att slå över sitt värde, medan det för **flexibel** och **komfort** gäller att slå under sitt värde. Konsekvenserna av ett lyckat respektive misslyckat slag specificeras under alarmer eller klockan.

Sammanfattning

- **Resurser & kapacitet:** Slå över värdet.
- **Flexibel & komfort:** Slå under värdet.

Kapitel 3 Katastroferna

Nedan presenteras de olika katastroferna i närmare detalj. De innehåller instruktioner om katastrofernas tidslinjer, vad som sker under dem och hur cirkelledaren kan hjälpa deltagarna att få en känsla av scenariot. Vid varje scenario finns även en tidsangivelse. Katastrofscenarierna är anpassade för två timmar. Har man mindre tid kan man behöva använda ett mer rappt tempo eller stryka vissa händelser. Vid längre tid kan man behöva fylla ut med fler egna händelser. Till syvende och sist är tidsangivelserna endast riktlinjer. Varje grupp ska känna att **Under katastrofen** är en givande upplevelse, inte en framstressad eller seg sådan. Cirkelledarens uppgift är att försöka styra katastrofen framåt i ett bra tempo.

3.1. Hybridkrigföring

Tid: 120 minuter

Hybridkrigföring används för att påverka ett land utan militära ingrepp i ett tidigt skede. Det kan involvera elektronisk krigföring, hackerangrepp och psykologisk krigföring för att nämna några exempel. Detta scenario fokuserar på effekterna av hybridkrigföring i en vardaglig situation. Till skillnad från de andra katastroferna sker denna inte på ens hemort, utan en bit utanför. Katastrofer sker nämligen inte bara i hemmets trygga vrå. De kan komma då vi är på resande fot och långt bort från de resurser som vi har byggt upp. Miljön för denna katastrof är dock en svensk småstad som inte ligger alltför långt bort och som därmed ändå är väldigt relaterbar. Tanken är att presentera en bekant miljö i en vardaglig situation för att ge en annan dimension när katastrofen kommer. Ett underliggande tema i detta scenario är isolation och den känslan förstärks ytterligare av att deltagarna är separerade från sitt hem och eventuella förberedelser de har gjort. Hur pass väl förberedda är de på katastrofer utanför hemmets lugna vrå?

Behovslista

Följande saker kan vara bra om ni har tillgängliga under själva spel-mötet.

- Två sexsidiga tärningar/deltagare
- Penna och papper
- Kursmaterial

Klockor

"Under den senaste veckan har betaltjänster som Swish krånglat. Ibland verkar tjänsten inte få kontakt med bankerna, ibland verkar den dra dubbla beloppet. Händelserna har fått uppmärksamhet i media. Företagen bakom tjänsterna har gått ut med uttalanden om att man arbetar på en lösning och bankerna med att alla drabbade ska få tillbaka sina pengar. Ni har lyckligtvis varit förskonade från dessa problem.

Tillsammans har ni rest till det lilla samhället Bäckstrand som ligger rätt isolerat ute i den svenska naturen. Samhället har runt 2 500 invånare

och har bland annat en livsmedelsbutik, bensinstation med verkstad, pizzeria och skola samt ett kommunkontor. Saker som polis, brandkår eller sjukhus finns förstås inte på platsen, men tack och lov så är det inte något som Bäckstrand har akut behov av. Vad som dock har satt samhället på kartan är Bäckstrands kursgård som ligger en bit utanför samhället. De erbjuder lokaler för seminarium, övernattningsmöjligheter, vacker natur och god mat. Det är hit som ni alla är på väg tillsammans med er ABF-grupp för en helg full av spännande och lärorika aktiviteter.”

När cirkelledaren presenterat situationen är det dags för deltagarna att bestämma vad för **kapacitet** och **komfort** som Bäckstrand har. Ett troligt scenario är att de flesta tycker att **Komfort** är starkare än **kapacitet**. Men det måste inte vara så. Vad deltagarna sätter ut i värdena är inte det viktiga. Det viktiga är diskussionen om hur de ser på ett litet samhälles resurser. Cirkelledaren bör inte bara försöka uppmuntra diskussionen, utan även notera saker som spelarna etablerar under diskussionen. Vill de exempelvis ha ett högt värde i **kapacitet** och motiverar detta med att det finns en stark hemvärnsaktivitet på orten, bör cirkelledaren notera detta så att hen kan väva in det senare. Inledningen lägger en gemensam grund för samhället Bäckstrand. Genom att skapa Bäckstrand tillsammans etablerar alla deltagare en relation till samhället, vilket underlättar i senare skeden. Då allt är färdigetablet är det dags att aktivera den första klockan.

Den första klockan som aktiveras är ankomsten till Bäckstrands konferensgård.

”Efter att ha passerat genom Bäckstrand har ni rest vidare ytterligare sju kilometer innan ni slutligen anländer till konferensgården. Resan ut hit har kantats av natursköna miljöer och några enstaka bostadshus längs med vägen. Det känns verkligen att ni har lämnat storstadsstressen långt bakom er.

Efter att ha parkerat bilarna kliver ni in och välkomnas av receptionisten Andrea. Hen säger att ni är väntade, att rummen är iordningställda och vill att ni checkar in. Andrea kollar över gruppen och frågar vem av er som har betalkortet?”

Gruppen bestämmer vem det är och då denne ska betala, nekas kortet. Andrea ber dem testa igen, men samma sak sker. Deltagarna har hört det hända andra, men nu är det deras tur. Hur hanterar deltagarna denna situation? Skramlar de kontanter och tänker be ABF om ersättning senare? Blir de konfrontativa och anklagar Andrea för felet? Ber de att få betala via faktura?

Det här är första smaken som deltagarna får av katastrofen. När scenen är över och deltagarna checkar in på sina rum är det möjligt för cirkelledaren att använda sig av nedanstående frågor för att starta diskussion.

Diskussionsfrågor

- Vilka betalningsmetoder använder ni er av?
- Tänker ni på att ha kontanter hemma för en krissituation?

- Hur påverkas vår vardag när allt fler butiker inte tar emot kontanter?
- Hur sårbar är egentligen vår ekonomi för påverkan utifrån?

Alarm 1

Tid: 10 minuter

Efter att tio minuter har gått sedan incheckningen sker en slumpmässig händelse, ett så kallat alarm. Cirkelledaren ber då en deltagare att slå en tärning och säga vad resultatet är. Hen läser sedan av under rubriken Alarm vilken händelse som aktiveras. Alarmet används för att krydda katastrofupplevelsen med en extra känsla av slumpmässighet. Det är inte nödvändigt att deltagarna märker av händelsen just nu. Deltagaren som slagit tärningen kan introducera den vid ett lämpligt tillfälle. Om någon till exempel blir hackad märker den detta först då hen kollar sitt konto, inte nödvändigtvis när det sker.

Missöden med middagen

Tid: 15 minuter

"Efter en del problem vid incheckningen har ni nu äntligen kunnat lägga av er all packning på era rum. Ni har samlats i ett konferensrum för den första cirkelträffen. Under era diskussioner lägger ni märke till att strömmen går. Men eftersom solljuset utanför lyser starkt påverkas inte ert möte särskilt mycket. Ni har en lång, produktiv träff och efteråt beger ni er ned till konferensgårdens restaurang för att få middag.

Redan utanför restaurangen kan ni höra hur ett flertal andra gäster är här och att de är upprörda. Restaurangchefen Kim verkar försöka be om ursäkt att maten dröjer, och istället erbjuda kalla alternativ som sallader och enklare smörgåsar. Detta lugnar dock inte folkmassan. De betalade för en ordentlig middag, inte någon macka! Vad är det egentligen för ställe de driver här, där de inte klarar varken incheckning eller matlagning?

Hur reagerar ni på det här?"

Cirkelledarens uppgift här är att introducera en konfliktsituation och låta deltagarna reagera på den. Kommer de acceptera Kims alternativ och vilja undvika konflikten? I så fall kan de se missnöjet växa sig starkare och även om detta inte leder till några utbrott så förstör de andra gästernas dåliga humör all den goda stämningen.

Vill deltagarna istället ingripa och försöka medla i konflikten? Ja, då får de beskriva hur de går tillväga. Låt deltagarna beskriva vilka argument de använder och låt sedan alla som deltar i medlingen slå ett slag med **flexibilitet** för att lugna gästerna. Lyckas majoriteten med slaget kommer stämningen att lugna sig, medan stämningen blir ännu sämre om majoriteten misslyckas. Om det blir lika många lyckade som misslyckade slag så blir stämningen något bättre då en del blir lugnade av medlingen. Men det finns fortfarande kvar en del som vägrar köpa deltagarnas argument.

För de mer praktiskt lagda som vill kolla el- och proppskåp kan Andrea efter viss tvekan ge tillgång till detta. I sådana fall kan deltagaren slå ett slag med **resurs** för att se om den hittar något fel. Ett misslyckat slag innebär att hen inte kan avgöra om det är något problem (kanske är det en annan modell av skåp än vad hen är van vid?). Ett lyckat slag leder till konstaterandet att det inte är något som helst fel med skåpen. Strömavbrottet är med andra ord inte något lokalt. Faktum är att hela Bäckstrand är strömlöst för tillfället, något som även de som beger sig in till samhället eller ringer någon där kommer att märka.

Strömmen tillbaka

Tid: 20 minuter

Denna klocka aktiveras fem minuter efter den förra klockan. Deltagarna kan vid det här laget redan ha hunnit lösa konflikten mellan Kim och gästerna. Då kan cirkelledaren läsa upp det här:

"Plötsligt flimrar lamporna till och tänds. Elektriciteten är tillbaka. I bakgrunden hörs en radio åter vråla fram tonerna från den sommarhit som alla redan har hunnit tröttna på. Kim skiner lättat upp då han får återvända till köket, samtidigt som gästerna surmulet mumlar om konferensgårdens dåliga service. Ett lugn lägger sig över konferensgården."

Om deltagarna däremot inte löst konflikten och diskussionen fortfarande pågår läser cirkelledaren istället upp detta stycke:

"Plötsligt flimrar lamporna till och tänds. Elektriciteten är tillbaka. I bakgrunden hörs en radio åter vråla fram tonerna från den sommarhit som alla redan har hunnit tröttna på. Kim säger urskuldande att han nu kan starta med maten och att middagen bör serveras om en timme. Mottagandet blir blandat. En del verkar nöjda med det svaret, medan andra blir ännu mer irriterande."

Om någon av deltagarna erbjuder sig att hjälpa till i köket får de slå ett slag för **resurser**. För varje lyckat tärningsslag sänks matlagningstiden med fem minuter. Får de ned tiden till 45 minuter lugnas gnället från de andra gästerna lite. Kommer de ned till en halvtimme upphör det helt.

Om deltagarna inte redan har försökt lugna ned gästerna (eller om de misslyckades tidigare) kan de nu få göra ett slag med **flexibilitet** för att få en bättre stämning.

Oavsett vilken av de två lösningarna som används ska cirkelledaren efteråt se till att avrunda scenen. Fråga om de gör några särskilda förberedelser innan de lägger sig för kvällen.

Frivillig regel

Alla deltagare kanske inte är nöjda med sina värden. Vill de förändra dem är det möjligt. Om en deltagare väljer att tillbringa kvällen med att googla massa överlevnadskunskap eller liknande kan hen höja sitt värde i **flexibel** med +1 (max 10). Men kom ihåg att detta gör hen svagare i **resurser**. Hen kan även se till att bunkra upp med praktiska

saker, kanske genom att resa ned till samhället och handla. I så fall kan deltagaren sänka värdet i **resurser** med **-1**. Konsekvensen blir då förstås att alla slag med **flexibilitet** blir svårare.

Diskussionsfrågor

- Hur överseende är vi med servicepersonalens vedermödor i situationer de inte kan råda över?
- Många hushåll är hyfsat välutrustade för att klara kortare strömavbrott. Men hur bra förberedda är vi då vi befinner oss på resande fot?

Alarm 2

Tid: 30 minuter

Nu är det dags att slå för nästa alarm och se hur det förändrar situationen. Cirkelledaren ber en annan deltagare än vid det första alarmet slå ett slag och säga resultatet. Hen kollar under rubriken **Alarm** vilken händelse som aktiveras enligt instruktionerna som finns där. Beroende på vad alarmet blir kan hen antingen väckas av detta under natten eller märka konsekvenserna då hen vaknar nästa morgon.

Rykten och oroligheter

Tid: 35 minuter

"Efter gårdagens många tråkiga händelser har en ny dag grytt och ni har sovit gott under natten. När ni kommer ned till restaurangen för att äta frukost ser ni en stor buffé. Den är troligen lite större och lyxigare än vanligt, som kompensation för den trista situationen med middagen."

Cirkelledaren ber alla deltagare slå ett slag med **flexibilitet**. De som misslyckas får hålla för öronen en kort stund. De som lyckas lägger märke till att receptionisten för morgonskiftet (Mika) står i telefon, men inte verkar få någon signal i den. Landlinan verkar död med andra ord. Nu är det upp till dem som lyckats att dela med sig av informationen till dem som misslyckats. Misslyckas alla med tärningsslaget missar alla denna detalj. Ingen kommer att märka att telefonen slutat fungera förrän någon vill använda den.

Värt att påpeka är att mobilerna fungerar som de ska.

"Medan ni sitter och äter hör ni ett par andra gäster prata vid ett grannbord. Det verkar enligt en av dem som om det har varit en del vandalism i samhället under natten. Den yngre personen spekulerar i att det är vanligt pojkestreck, medan den äldre gubben lite konspiratoriskt säger: 'det här är så det börjar, nu kommer ryssen'. De verkar gräla fram och tillbaka, innan den unge vänder sig om till ert bord. Han säger: 'Kan ni säga till min far att det inte är ryssen som orsakat strömavbrottet och vandalismen?'. Han ser ut att hoppas på att ni ska kunna stilla hans fars oro."

Vill deltagarna försöka övertyga den gamle mannen om att det inte är ryssarna som kommer får de slå ett slag för **flexibilitet**. Misslyckas det kommer han att vidhålla att så är fallet och hans barn sucka

djupt över sin fars envishet. Om det däremot lyckas kommer fadern sucka djupt och säga: ”Ja, på min tid var det alltid ryssen vi oroade oss för...”, innan han slutligen överger sin tankebanan.

Om deltagarna efter frukost säger att de vill utforska vandalismen kan de se att denna mest verkar ha skett i utkanterna av Bäckstrand. Låt dem även få slå ett slag med **resurser** för att se om de kan få fram någon mer information om de bakomliggande motiven. Vid ett misslyckat slag får de förstås inte veta mer. Men ett lyckat slag får dem att förstå att vandalismen har riktat sig mot mål som ligger avskilda och innebär låg risk för upptäckande. Man får en känsla av att detta är ett test inför en större aktion.

Eventuella polisanmälningar om vandalism (och möjligen även misstankar om en kommande, större aktion) kommer tas emot, men inte prioriteras av polisen. De har mycket att göra och vandalism på landsbygden är inte högst upp på deras lista. De lovar att återkomma så fort de kan, men det ligger utanför detta scenario

Diskussionsfrågor

- Hur påverkar våra egna fördomar uppfattningen om hotbilder?
- Finns det effektiva sätt för att motverka våra fördomar?
Om ja, hur?

Allt går åt skogen

Tid: 45 minuter

”Någon gång på förmiddagen är ni djupt insjunkna i er studiecirkel. Efter alla incidenter som hittills skett så känns det bra. Det känns framför allt normalt och cirkeln får er att glömma problemen för en stund. Jag vill att alla slår ett slag för flexibilitet.”

De deltagare som lyckas lägga vid något tillfälle under cirkeln märkte till att deras telefon nu verkar sakna täckning. Mobilsurfen verkar inte heller fungera. Både Bäckstrands konferensgårds WIFI och deltagarnas privata abonnemang som fungerade innan studiecirkeln började ligger nu nere.

Deltagare som börjar pillra på mobilerna för att försöka lösa problemet slår ett slag för **resurser**. Lyckas deltagaren får de veta att det är föga troligt att WIFI tillsammans med deltagarnas olika abonnemang skulle ligga nere samtidigt. Det är trots allt flera olika leverantörer. Allt indikerar att någon har aktiverat en störsändare för att slå ut all form av trådlös kommunikation. Störsändare är förbjudna att inneha i Sverige, för alla utom för ett fåtal myndigheter. Utan rätt utrustning är det i stort sett omöjligt att spåra sändaren, så det finns inte mycket deltagarna kan göra just nu. De kan bara leva med effekterna av att inte ha tillgång till varken internet eller mobiltelefoni.

Om ingen lyckas med tärningsslaget så lägger heller ingen märke till att mobilerna har slutat fungera. I så fall går cirkelledaren vidare till nästa scen. Först då någon deltagare försöker använda mobiltelefonen kommer de att märka att den inte fungerar. Cirkelledaren använder då diskussionsfrågorna efter den scen där någon märker att mobiltelefo-

nerna inte verkar fungera. Påbörja nästa scen omedelbart istället för vid den tid som står under rubriken.

Diskussionsfrågor

- Hur beroende är vi av våra mobiler idag?
- Vad är viktigast i en katastrofsituation: mobiltelefoni eller tillgång till internet?
- Finns det särskilda rutiner vi skulle kunna skapa för att vara beredda på en längre stund utan täckning eller tillgång till nätet?

Lunchrykten

Tid: 55 minuter

"Då det äntligen är dags för lunch är den otrygga stämningen på allas sinnen. Strömavbrotten i går är något som dyker upp. En del förfasas över att nu sitta fast ute på landet utan möjlighet att ringa sina partners. Andra menar snarare att det är mer problematiskt att man inte kan komma ut på nätet längre."

Om deltagarna helt har missat **Allt går åt skogen** tidigare ger cirkelledaren dem möjlighet att diskutera det här. Hen kan låta dem göra de slag som beskrivs i den scenen och även ta diskussionsfrågorna innan hen går vidare med nästa del.

"De många oroliga diskussionerna pågår under hela lunchen vid de olika borden. Plötsligt reser sig en av gästerna, Lo, som suttit tyst under hela lunchen och påkallar allas uppmärksamhet.

"Jag vill inte skapa mer oro. Men jag var ute på en kvällspromenad igår. När jag gick på skogsstigen kunde jag skymta ett par beväpnade personer i skogen. Jag tänkte inte så mycket på det då, utan tänkte att det var väl några jägare eller så... Men kanske ligger de bakom allt som skett?"

Om samtalet hade hållit på att dö ut tidigare så blir Los ord det bränsle som sätter fyr på det igen. Plötsligt verkar alla gäster diskutera de mystiska männen i skogen samtidigt som Lo tyst sätter sig ned och fortsätter äta i stillhet."

Hur reagerar karaktärerna på nyheten om att det finns beväpnade män i skogen? Eller för den delen, på den oroliga stämning som blossar upp i takt med att diskussionerna får liv igen. Försök få deltagarna att diskutera med varandra eller uppmuntra dem att göra saker. Några exempel på vad som kan göras beskrivs nedan.

Lo försöker medvetet att skapa oro bland konferensgårdens gäster. Han blev kontaktad via mejl under fredagen med bevis på att han köpt sex av prostituerade, något som utöver det kriminella är extra gravrande för honom som politiker. För att behålla sin hemlighet har han fått instruktioner

Försöka lugna stämningen. Los ord sätter eld på diskussionerna och plötsligt går stämningen från orolig till att bli osäker. Deltagarna kan återigen försöka lugna stämningen och då görs ett slag med **komfort**.

Innan slaget görs, låt deltagarna beskriva vad de använder för argument för att lugna ned stämningen. Om de under gårdagen ingrep och lyckades lugna ned oroligheterna vid middagen får de +1 på slaget då de redan uppvisat ledarskapsförmåga. Misslyckades de däremot får de -1 på slaget.

Leta spår. Deltagare som vill kolla skogen efter spår av de mystiska männen kan göra så med ett slag för **flexibilitet**. De som misslyckas kan se vad som kanske skulle kunna vara spår och brutna kvistar från Los mystiska män. Eftersom Lo ljuger ihop allt finns inga spår att finna. Det går dock alltid att finna saker som kan vara spår om man verkligen vill, även om det inte finns några. Lyckas någon av deltagarna med tärningsslaget ser de inga som helst bevis på att Los utsaga skulle stämma. Alla de andra spår som blir funna är antingen för gamla för att vara relevanta eller mer troligt gjorda av djur eller enstaka gäster på konferensgården.

Utforska Los rum. För att komma över mer information om Lo krävs att deltagarna tar sig in i hans rum. Först måste de ta reda på vilket rum han bor i. De kan antingen försöka övertala receptionisten Andrea att hjälpa till (vilket kräver ett slag med **flexibilitet**) eller försöka distrahera hen medan någon kollar i liggaren i receptionen. Därefter måste de finna ett sätt att ta sig in i Los rum (exempelvis genom att dyrka upp dörrlåset med ett slag för **resurser**) innan de kan finna hans dator med det graverande utpressningsmejlet. Frågan är bara om de är beredda på att ta till sådana extrema åtgärder då det kommer att göra dem till brottslingar. Att bryta sig in i någons rum är trots allt olagligt.

Konfrontera Lo. Deltagarna kan givetvis ta tillfället i akt att prata med Lo och försöka få fram sanningen ur honom. Det krävs dock att de sätter press på honom på något sätt med ett slag för antingen **flexibilitet** (om de vädjar till hans känslor) eller **kapacitet** (om de vädjar till hans plikt-känsla). Ett lyckat slag får honom att erkänna att han är utpressad för att skapa oro, men han vet inte av vilka.

Har deltagarna fått tag i utpressningsmaterialet från hans dator blir han först irriterad över att de brutit sig in i hans rum. Han blir väldigt konfrontativ och karaktärerna får slå ett slag för **komfort** för att han ska lugna ned sig. Om de lyckas kommer han att bryta samman och erkänna allt. Vid ett misslyckande kommer han att storma ut från matsalen.

Diskussionsfrågor

- Är vi mer lättpåverkade av rykten om vad som pågår i vår närhet jämfört med rykten om något på långt avstånd? Om ja, varför?
- Varför är vi mer sårbara för falsk ryktesspridning i en krissituation än under trygga förhållanden?
- Hur kan vi motverka falsk ryktesspridning i krissituationer?

Bilbränder

Tid: 70 minuter

"På lördagseftermiddagen har ni samlats i en konferenslokal på övervåningen för att fortsätta med era aktiviteter. Mitt i er diskussion hörs plötsligt glas krossas ute på parkeringen. När ni kollar ut ser ni hur åtta män har samlats på parkeringen. Hälften av männen håller något från metalldunkar in i bilarna genom de krossade fönsterrutorna. I nästa sekund ser ni hur männen kastar in en tändsticka och hur bilarna fattar eld. Er bil är en av dem. Vad gör ni?"

Deltagarna har en chans att reagera på händelsen nu då de ser bilarna fatta eld. Männen som har vandaliserat bilarna kommer att springa därifrån samtidigt som bilarna börjar brinna. Lågorna flammar upp och på blott några sekunder står bilarna i ljusan lågor. Deltagarna kan antingen försöka larma polis och brandkår, hinna ifatt personerna eller finna ett sätt att släcka bränderna.

Larma. En spontan reaktion är att larma myndigheter, till exempel polis och ambulans. Mobilerna är dock fortfarande utslagna och landlinan är också död. Så det finns inget enkelt sätt att komma i kontakt med myndigheterna. Det finns visserligen en lokal, frivillig brandkår i Bäckstrand. Men innan man hinner in till samhället och kan kontakta någon kommer bilarna att vara utbrända.

Jaga. Försöker deltagarna att jaga efter männen måste de först lyckas med ett slag med **flexibilitet**, för att komma ikapp gärningsmännen efter en rafflande jakt i skogen. Om deltagaren misslyckas med slaget kommer hen att förlora de andra i skogen. Kanske snubblar hen eller så kanske hen springer vilse? De som lyckas med slaget får slå ett slag till med **flexibilitet** om de vill fånga en av de åtta gärningsmännen. Varje deltagare kan dock bara fånga en person. Frågan är vad deltagarna vill göra med gärningsmännen? Det finns ingen polis i Bäckstrand och ingen kommunikation med omvärlden. Närmaste polisstation finns i ens hemstad.

De som inte lyckas med slaget för att fånga gärningsmännen (eller om de inte vill försöka övermanna dem) kan följa dem till en grusväg. Där hoppar gärningsmännen in i två bilar och försvinner iväg. Men deltagarna hinner lägga märke till registreringsnumren på bilarna.

Förhör. Lyckas några fånga åtminstone en av gärningsmännen kan de välja att förhöra denne. Låt deltagarna beskriva var de utför förhöret, hur de går tillväga och vilka som närvarar. Varje person som deltar i förhöret får slå ett slag för **kapacitet**. För varje lyckat slag berättar cirkelledaren de fetmarkerade rubrikerna i punktlistan nedan. Deltagarna får välja ett av svaren.

- **Vilka är dom?** De är en kompisgrupp i tidiga 20-årsåldern från en grannby. De delar samma fascistiska ideologi, har svetsats samman i ett starkt utanförskap och när en stark avsky mot staten.
- **Vem kom på idén?** Ingen vill riktigt ta åt sig äran för dådet. Men snart kryper det fram att en av dem fick ett mejl som tipsade om att sätta eld på bilarna var en bra metod för att sätta skräck i

Bäckstrand. Ingen kommer ihåg namnet på mejlaren nu. Men de tror att det var något ursvenskt, som Anders Johansson eller Johan Andersson.

- **Varför en bilbrand?** Det är en kraftfull symbolisk handling som är effektiv för att sätta skräck i folk. Dessutom fick de tips om att utföra attentatet vid den här tiden, eftersom Bäckstrand var avskuret från omvärlden.

Gärningsmännen är inte ångerfulla över sina handlingar. Men om deltagarna lyckas få ur dem alla svar kommer de att bli osäkra och rädda. De är inte övertygade om att dådet egentligen var så bra, då tryggheten som tipsaren lovade visade sig vara en lögn. För deltagare som vill få dessa unga vuxna på bättre tankar är detta ett perfekt tillfälle. Låt deltagarna beskriva hur de går tillväga för att försöka omvända gärningsmännens negativa attityder. Be dem även beskriva hur de behandlar personerna, för att sedan låta dem slå ett slag med **komfort** för att se hur det går.

Släcka. Redan innan deltagarna hinner ut på parkeringen är det för sent att rädda bilarna. Elden är för kraftfull. Däremot kan de försöka hinna rädda närliggande bilar från att börja brinna. Detta kräver rätt utrustning i form av brandsläckare och brandfilter. Deltagarna berättar hur de går tillväga för att släcka elden och slår sedan ett slag med **resurser** för att förhindra att elden sprids. För varje lyckat slag räddas en bil. Om ingen får ett lyckat slag (eller om alla springer iväg efter gärningsmännen) kommer ingen på konferensgården att ha en bil tillgänglig. Ingen kommer alltså att kunna köra in till samhället.

Efterspel. Hur kommer deltagarna att reagera på att få sin bild utbränd? I vanliga fall skulle man kontakta polis och försäkringsbolag. Men vad gör man när det inte går?

Diskussionsfrågor

- Vad driver folk till att sätta eld på bilar?
- Hur beroende är vi av bilar för att ta oss någonstans?
- Vad har du i bilen som skulle svida att bli av med vid en brand?
- Hur utsatta är vi om vi förlorar bilen när vi befinner oss på annan plats än vår hemort? Hur skulle det påverka oss rent praktiskt?
- Vad för långsiktiga konsekvenser, utöver de ekonomiska, skulle du få av att förlora din bil? Om du inte har en bil, vad tror du att andra skulle drabbas av för konsekvenser?

Alarm 3

Tid: 90 minuter

Det sista alarmet kommer att inträffa under natten. Cirkelledaren ber en deltagare som inte har slagit för ett alarm tidigare slå ett slag. Hen läser sedan av resultatet under rubriken **Alarm** och följer instruktionerna som finns där. Beroende på vad alarmet blir kan hen antingen väckas under natten eller märka konsekvenserna av alarmet när hen vaknar nästa morgon.

Otryggheten i Bäckstrand

Tid: Denna scen läggs in om deltagarna beger sig in till Bäckstrand under lördagen. Det kan vara för att söka hjälp, berätta om bilbränderna ute vid konferensgården eller för att se om det går att få kontakt med polisen ifrån samhället.

"När ni kommer in till Bäckstrand möts ni inte av samma lantliga idyll som ni passerade igenom under gårdagen. Få personer syns utanför sina stugor, ni kan se att en hel del av husen har krossade rutor, brevlådor ligger sönderslagna på gatan och bilarna är vandaliserade, en del är till och med utbrunna. Bäckstrand påminner om en plats där ett upplopp har skett. Ni kan se att det verkar finnas personer i de olika husen. Men så fort de tycks lägga märke till er drar de skrämt igen gardinerna. Vandalismen och rädslan som ligger i luften vittnar om ett helt annat samhälle än det ni såg på vägen hit."

Även Bäckstrand har, likt konferensgården, råkat ut för problem. Samhället har utsatts för en attack från en grupp som med stor disciplin satt skräck i invånarna. Bäckstrand är nu isolerat. Efter att du etablerat hur ödsligt samhället är frågar du vad deltagarna vill göra. De har troligen redan ett klart skäl till varför de är här, så frågan handlar om hur deras sätt att nå målet förändras av upptäckten av vad som har hänt i Bäckstrand. Nedan anges några saker som de kan tänkas vilja göra.

Samtala med invånarna. Vill deltagarna tala med någon av Bäckstrands invånare märker de snabbt att det är lättare sagt än gjort. Invånarna är rädda och oroar sig för att bli utsatta för våld eller hot. För att deltagarna ska lyckas få någon av de skrämda Bäckstrandsborna att tala med dem måste de lyckas med ett slag för **komfort**. De vågar då öppna dörren och kan beskriva att ett större gäng dragit igenom byn och satt skräck i samhället. De har kastat sten genom fönstren, klottrat, satt eld på bilar och sökt gräl med de som hade otur att vara ute. De få som har försökt hindra olagligheterna har misshandlats svårt. När de försökte lämna Bäckstrand med en av de få fungerade bilarna sköt någon mot dem. Föraren kraschade bilen när hen försökte undvika eldgivningen.

Om deltagarna vill försöka fastställa om de som terroriserat Bäckstrand är samma gärningsmän som vid konferensgården får de snabbt reda på att det verkar vara två grupper. De vid konferensgården verkar vara unga ligister, medan invånarna beskriver gänget som drog igenom byn som klädda i militära uniformer och agerande med stor disciplin. Eldgivningen tyder också på att de är beväpnade. Frågan är bara hur och varför två olika grupper har lockats ut till lilla Bäckstrand samtidigt? Det kan knappast vara en slump, eller?

Rekognosera. Vill deltagarna söka efter spår av dem som terroriserat trakten får en av dem slå ett slag med **flexibilitet**. Deltagarna kommer att finna gruppen som satt skräck i samhället, men slaget kommer att avgöra hur oupptäckt de gör det.

Vid ett misslyckat slag (eller om de bara försöker ta sig ut ur Bäckstrand) kommer någon att öppna eld mot deltagarna och de tvingas söka skydd. De kan ana att det i skydd av buskage och husväggar längre fram finns män som skjutit varningsskott mot dem. Det misslyckade

slaget representerar med andra ord att deltagarna blir upptäckta, inte tvärtom.

Deltagarna ser att de inte blir förföljda. Men försöker de ta sig ut Bäckstrand blir de beskjutna igen. Det blir då tydligt att det är varningsskott som avfyras, vilket kan uppmuntra försök att fly från trakten. Detta behandlas nedan under rubriken **Flykt**.

Om slaget istället lyckas så kommer deltagarna att se de utsatta patrullerna innan de själva blir upptäckta. De verkar strategiskt utplacerade och täcker stora vinklar. Det framgår att den här gruppen gärningsmän definitivt är mer samordnade än de som var ute vid konferensgården. Vill deltagarna försöka ta sig förbi patrullerna kommer de att få en fördel, vilket beskrivs närmare under **Flykt** nedan.

Sammanlagt verkar det röra sig om 15–20 personer med stor militärdisciplin som spridits ut runt utkanten av Bäckstrand. Det framgår utifrån samtal som deltagarna hör att gruppen talar svenska. De har alla en homogen stil, med gamla militäruniformer från utsålda militärlager, vältränade kroppar och rakade hjässor.

Flykt. Försöker deltagarna ta sig ut ur Bäckstrand kommer de också att bli beskjutna av en automatpistol. Det är inte skarpa skott, utan snarare varningsskott som markerar för deltagarna att de inte bör försöka fly. I alla fall inte denna gång.

Vill deltagarna försöka ta sig ut från Bäckstrand utan att bli upptäckta krävs ett lyckat slag med **kapacitet**. Om deltagarna har gjort en lyckad rekognosering (se ovan) har de en fördel. Det innebär att de vid ett misslyckat slag får slå om, för att se om rekognoseringen kan ha kommit dem till godo. Ett misslyckande även denna gång innebär att de inte hittar en väg förbi männen som vaktar Bäckstrands ytterkant och att deltagarna därmed blir kvar i samhället.

Diskussionsfrågor

- Hur upplever vi ett hot som är disciplinerat och fokuserat (personerna i denna scen) jämfört med ett som inte är samordnat och mer kaotiskt (de som brände bilarna)?
- Hur påverkas vår uppfattning av hotbilden av att den är känd eller okänd? Ökar eller minskar vår rädsla?
- Lyckligtvis är att bli beskjuten något de allra flesta svenskar aldrig har upplevt. Detta innebär dock att vi också har dåligt med erfarenhet av denna typ av situationer. Diskutera i gruppen om hur vi bäst undviker att bli måltavlor i skarpt läge. Vad är till exempel bra respektive dåliga skydd?

Katastrofens klimax

Tid: Då samtliga andra scener är över och det är dags att avrunda katastrofen.

Deltagarna kan starta katastrofens klimax på ett par olika sätt. Det första är om deltagarna befinner sig kvar på konferensgården.

"Söndag morgon är äntligen här och redan när ni vaknar ser det ut att bli en bättre dag. Mobilernas täckning verkar vara tillbaka, åtminstone tyder mängden av aviseringar som trillat in under natten på detta. Utanför strålar solen samtidigt som ett behagligt fågelkvitter kan höras från den närliggande skogen."

Under natten upphör de koordinerade angreppen på Bäckstrand. Först drar gruppen som slagit ring runt byn sig undan och någon timme efter det upphör mobilstörningen. Vid det här laget har gruppen som satte eld på bilarna också lämnat platsen (förutom de personer som deltagarna eventuellt har fångat in).

Vad prioriterar deltagarna att göra? Deltagarna kan kontakta polis, försäkringsbolag och alla som de tidigare inte har fått tag i. Beroende på vilka alarm som har aktiverats kan det också vara en hel del att ta itu med på sociala medier. Eller är högsta prioriteten att ringa en taxi och komma bort från Bäckstrand så fort som möjligt?

När deltagarna åker igenom Bäckstrand nästa gång, antingen då de lämnar kursgården för gott eller tidigare, kan de bevittna spåren av förödelser. Det verkar dock som om invånarna nu börjar våga ta sig ut ur sina hem för att så småningom återställa den lokala idyllen.

Deltagarna lämnar Bäckstrand bakom sig med många minnen. Kolla närmare under **Epilog** nedan för att avrunda katastrofscenariot.

Ett annat sätt som den avslutande scenen kan startas är om deltagarna har lyckats ta sig förbi den grupp som verkar ha slagit ring runt Bäckstrand.

"Hjärtat slår snabbt i bröstet då ni rör er bort från Bäckstrand. Plötsligt kan ni höra någon som ropar: 'Stanna!'. I nästa ögonblick hörs ett varningsskott. Är ni påkomna? Vad kommer hända nu? I nästa ögonblick hör ni en man ropa: 'Skjut inte!'. Rösten kommer från andra sidan Bäckstrand. Ni inser då att det inte är ni som har blivit upptäckta. Med adrenalinet fortfarande pumpande genom kroppen tar ni er allt längre bort från Bäckstrand. Snart hör ni inte ljuden därifrån längre. Ni är äntligen säkra..."

Deltagarna har lyckats ta sig utanför det område som är bevakat och kan nu röra sig framåt i trygghet. Kort därefter återfår mobilerna sin täckning. Beroende på eventuella alarm lär deltagarna känna av att täckningen återvänder på grund av mobilernas vibrationer. Nu återfår deltagarna möjligheten att kalla på polisen.

Innan hjälp anländer kan deltagarna även se hur två gamla militär-truckar lämnar Bäckstrand. Dessa har inga registreringsskyltar eller markeringar, så det finns få saker att hänga upp beskrivningen på vid samtal med polisen. Deltagarna får däremot en större trygghetskänsla då de kan se hur traktens plågoandar försvinner bort. I övrigt kan cirkelledaren använda information från ovan innan hen går vidare med **Epilog**.

Epilog

Då deltagarna är tillbaka i sin vardag och lugnet lägger sig kan de börja reflektera och bearbeta vad de har varit med om. Oavsett hur mycket de kollar på nyheterna ser de inga spår av händelserna i Bäckstrand. Som bäst kan de hitta något om att det har varit strömavbrott och vandalism i trakterna. Men det är mest små nyhetsnotiser. För de som var där är det tydligt att det hela rörde sig om något mer än små incidenter. Katastrofen verkar dock ha försvunnit lika fort som den kom. Vad lämnar den för spår hos deltagarna?

Diskussionsfrågor

- Vem tror du låg bakom de koordinerade händelserna i Bäckstrand?
- Vad tror du att den okända parten ville med sitt test i Bäckstrand?

Alarm

Följande alarm används under katastrofscenariot **Hybridkrigsföring**. Slå en tärning och läs sedan av resultatet på nedanstående tabell.

1. Distraktion
2. Spammad
3. Hackad
4. Telefonsamtalet
5. Kryptovaluta
6. Observerad

1. Distraktion

Cirkelledaren ger en slumpvis utvald person i uppgift att ha ett eget intresse som hen brinner starkt för och tar upp så fort hen får chansen. Ibland kanske det hjälper gruppen framåt. Men ofta blir intresset en distraktion. Nedan anges några exempel som kan dyka upp. Beroende på var i berättelsen alarmet finns kan de relevanta händelserna redan ha passerat. Välj i så fall något annat (eller låt deltagaren själv hitta på något som hen brinner för).

- Brandfaror
- Datorsäkerhet
- Hemvärnet
- Kryptovaluta
- Social media

2. Spammad

En av karaktärerna drabbas av en våg av spam i inkorgen. Spamfiltret fångar upp en del, men många mejl slinker igenom ändå. Det rör sig inte om hundratals, utan tusentals. Snart blir det svårt att hålla koll på andra mejl i den enorma röran. Faktum är att man nästan kan se hur spammejlén trillar in live i inkorgen.

Detta stresstest är förstås en del i den högerfascistiska gruppens hybridkrigsföring. För den med ett mer kritiskt öga framgår det tydligt att mejlen har en högerextremistisk agenda. Denna är dock maskerad bakom en vänligare fasad där mejlen uttrycker en oro över "landets alltför många kriser".

Diskussionsfrågor

- Hur stort problem har du med spam till din mejl?
- Om du blev utsatt för en koordinerad spamattack, hur skulle du gå tillväga för att rädda kontot?
- Hur skulle du påverkas av att inte längre kunna använda din mail?

3. Hackad

Vid ett tillfälle då en av deltagarna inte har koll på sin mobiltelefon får hen sin mejl hackad. Det resulterar i att hens konton i sociala medier blir komprometterade. Lösenorden ändras och plötsligt är deltagaren utelåst från sina egna konton. Deltagare upptäcker detta när hen plockar upp sin mobil och ser att hen har fått en stor mängd notiser från sina konton i sociala medier. Kollar deltagaren dessa finner hen att hennes konton har postat många artiklar av misantropisk natur. Artiklarna är väldigt föraktfulla mot olika institutioner, som MSB och sjukvården. De pekar ut folket som hjärntvättat och förtjänt av att gå under. Kommentarer på de delade artiklarna är också många. Det finns en hel del oroliga vänner som undrar om kontot är hackat. Men det är oroväckande många främlingar som skriver uppmuntrande och instämmande. Faktum är att många av dessa nyligen har blivit ditlagda som vänner.

Deltagaren har nu varken tillgång till sin mejl eller till sina konton i sociala medier. Det finns visserligen sätt att åtgärda detta. Hen kan kontakta sina mejlleverantörer och sociala media-företagen. Men det innebär en del ansträngning. Det tar dessutom en tid, vilket gör att den postade informationen blir liggande oroväckande länge. Hur hanterar deltagaren denna situation?

Diskussionsfrågor

- Hur väl skyddade är våra konton i sociala medier?
- Har du blivit hackad tidigare? Hur påverkade det dig?
- Hur skulle det påverka ditt liv om du plötsligt förlorade kontrollen över dina konton i sociala medier?
- Hur tror du att vänner och bekanta skulle reagera om någon började använda ditt konto för att sprida spam och propaganda?

4. Kryptovaluta

En av deltagarna får ett anonymt SMS skickat till sig. Där står att en inväxling av deltagarens kryptovaluta Monero har gjorts och att 200 000 kronor har satts in på hens konto. Det verkar först vara ett skämt, men om deltagaren kollar sitt konto finns mycket riktigt pengarna där. Frågan är bara vem som har gjort detta och varför? Med tanke på att kryptovalutan Monero kan skickas anonymt är det svårt att spåra vem som har skickat pengarna till kontot. Men det går att se vem som har löst in kryptovalutan och det hårresande är att det ser ut att vara deltagaren själv. Detta indikerar att hens konto inte längre är säkert. Hur påverkar detta deltagaren? Kommer pengarna att påverka hur hen hanterar den nuvarande katastrofen?

Diskussionsfrågor

- Vad vet du om kryptovaluta? Hur många olika kryptovalutor känner du till?
- Vad finns det för fördelar och nackdelar med kryptovaluta?

- Hur tror du att det skulle kännas att få en större summa pengar från en okänd källa? Skulle den känslan förändras om du fick pengarna i vardagen eller under en kris? I så fall hur?

5. Telefonsamtalet

Om detta alarm inträffar vid det tredje tillfället då all telekommunikation är utstörd, slå för ett nytt alarm. Det ringer i deltagarens telefon. Då hen kollar på displayen är numret dolt. Svarar hen inte i telefonen kommer uppringaren att försöka igen fem gånger till under en tio minuters intervall. Därefter ger denne upp.

Svarar deltagaren hörs en manlig röst med svag brytning på andra sidan. Denne kommer att ha en mycket otrevlig och hotfull ton i sin röst medan han berättar att han vet vem deltagaren är, var hen bor och vad hens personnummer är. Han säger till deltagaren att han vill ha dennes inloggningsuppgifter till samtliga mejlkonton och konton i sociala medier. Om inte han får det omedelbart lovar han att se till att denna helg blir deltagarens sista. Vägrar deltagaren att göra detta kommer rösten att säga: ”Kom ihåg att allt som händer denna helg är ditt fel”. Därefter lägger uppringaren på.

Ger deltagaren uppringaren sina uppgifter kommer denne be hen att dröja kvar medan han kontrollerar att de stämmer. Efter att loggat in, bytt mejladress och lösenord tackar personen och lägger på. Deltagaren är nu utestängd från sina konton tills dess att hen kunnat kontakta de olika leverantörerna och återfå äganderätten. Detta är dock väldigt tidskrävande och bökigt, och kommer inte att kunna göras förrän efter katastrofen.

Diskussionsfrågor

- Hur uppfattar vi hot över telefonen jämfört med när vi kan se vem det är som hotar oss?
- Hur påverkas vi av att bli utsatta för ett ”osynligt” hot i en katastrofsituation?
- Hur mycket arbete tror du att det skulle vara att få tillbaka tillgången till mejl och konton i sociala medier, och var skulle du börja?

6. Observerad

Deltagaren blir kontaktad av receptionisten som säger att någon har lämnat ett brunt kuvert med deltagarens namn i receptionen. Det är oklart vem som gjort det, då det lämnades där då receptionisten hämtade kaffe från personalrummet.

Känner deltagaren på kuvertet så känns det som om det innehåller flera papper. Då deltagaren öppnar kuvertet finns där flera foton på olika personer som hen har en nära relation till: en partner, barn, föräldrar, syskon eller nära vänner. Fotona är typiskt smygtagna foton i situationer där det är uppenbart att personerna inte är medvetna om att de har blivit fotograferade. En del av bilderna verkar nytagna, medan andra är upp till något år gamla. Vem det än är som har tagit fotona så har hen observerat personer i deltagarens liv under lång tid. Det finns inte med något brev med förklaring till vad som menas med fotona. Detta lämnas helt till deltagaren att spekulera kring.

Kuvertet innehåller heller inga ledtrådar till vem avsändaren kan vara. Men någon måste ha varit där fysiskt och lämnat det. Frågan är bara vem? Svaret är att en av männen i den fascistiska grupp som just nu håller på att testa Bäckstrands (och Sveriges) **kapacitet** har smugit in och lämnat kuvertet. Tanken med alarmer är att deltagaren ska känna sig otrygg och förhöja känslan av att ingen av konferensgårdens gäster går att lita på. Det blir ett extra lager av oro i en redan otrygg situation.

Diskussionsfrågor

- I vilket syfte skulle tror ni att kuvertet har skickats till deltagaren?
- Blir vi mer eller mindre skrämda av att se de vi älskar istället för oss själva på fotona?
- Hur påverkas moralen hos gästerna på konferensgården om kuvertets innehåll avslöjas, eller om deltagaren anklagar någon av dem för att ligga bakom?

3.2. Snöstorm

Tid: 120 minuter

Många katastrofer kan ett samhälle förhindra. De andra två katastroferna som presenteras i detta material går exempelvis att motverka med demokratiska principer och internationella samarbeten. Väder däremot är något som människan ännu inte har kontroll över. Väder sker oavsett vad vi tycker om det. Det finns en föreställning om att vädret blivit mer extremt under de senare åren på grund av miljöförstöringen. Detta används ofta som förklaring till varför vi i Sverige sedan runt 2010–2011 inte har haft en riktig vinter med mycket snö och kyla. I detta scenario sveper en vargavinter in över Sverige och ställer deltagarna inför ett scenario av isolation och bister kyla. Hur väl förberedda är vi för en riktig fimbulvinter?

Behovslista

Följande saker kan vara bra om ni har tillgängliga under själva spel-mötet.

- Två sexsidiga tärningar/deltagare
- Penna och papper
- Kursmaterial

Klockor

"Det var länge sedan Sverige hade en ordentlig vinter med snö och kyla. Visst kommer det lite snö. Men sällan mycket och den blir nästan aldrig kvar mer än några dagar. Denna vinter är inget undantag. Under de senaste kvällarna har det snöat. Men redan framåt lunch nästa dag har snön smält bort. Vinden har dock tilltagit under eftermiddagen så det känns lite kyligare än vanligt. På vägen hem från vardagens slit har ni fått dra åt era jackor ordentligt. Efter noggrant övervägande har att få komma in i värmen lockat mer än att gå till affären för att göra inköp och komplettera era halvfulla kylskåp. Det får göras i morgon!

När ni väl stiger innanför dörren är det en lättnad att få ta av ytterkläderna och omfamnas av hemmets lugn. Hur går ni tillväga för att bli varma efter en kylig vinterdag?"

Cirkelledaren ställer frågan till samtliga deltagare. Låt dem beskriva en och en. När alla är klara beskriver cirkelledaren hur snön fortsätter falla där utanför och att vinden håller i sig. Det är klart att den första riktiga vinterdagen nu har gjort sitt intåg. Har deltagarna några särskilda förberedelser de vill göra för den kommande vintern, till exempel sanda gången utanför sitt hem, låt dem göra det nu. Sedan går cirkelledaren vidare med nästa steg.

"Efter att ni har blivit varma och varvat ned efter dagens slit så börjar ni känna att magen börjar kurra. Vad för mat gör ni denna kväll? Hur ser familjesituationen ut och hur påverkas den av elbristen? Ensamhushåll har ju bara sig själv att tänka på, medan en familj måste tänka på fler personer?"

Återigen går cirkelledaren ett varv runt rummet så att alla deltagare får etablera vad de ska laga. Är det något enkelt mellanmål, ordentlig kvällsmat eller kanske till och med ett storkok för kommande dagars matlådor? Skälet till att frågan ställs är för att vinden utanför kommer att orsaka ett kraftigt strömbrott i hela samhället. De som har gjort ett mellanmål hinner klart med sin mat, medan övriga märker strömbrottet mitt i matlagningen. När detta sker: börja fråga de som står mitt i maten vad de gör när strömmen går? Avbryter de matlagningen? Tar de maten åt sidan och väntar? Hur hanterar de den växande hungerkänslan? Finns andra i hushållet som behöver göras något med? Då man har klarat av de med mer akuta matbehoven är det dags att låta samtliga cirkeldeltagare beskriva vad deras rutiner är för strömbrott. Hur hanterar de detta? Eftersom vintern är här så är det mörkt ute och de som är vana vid att kunna navigera i lägenheten med hjälp av stadsbelysningen utanför har nu vissa problem eftersom allt har slocknat. Har alla deltagare ficklampor eller ljus på lättåtkomliga platser eller måste de fumla i mörkret (alternativt lysa sig fram med sin mobiltelefon)?

Lyssna på radio

De som vill kontrollera nyheterna, antingen via sin mobil eller med den radio som bör finnas i varje hem, kan få reda på vad som hänt. Det har skett en olycka vid den närmaste kraftstationen. Personal har skickats ut för att reparera. Vädret erbjuder vissa svårigheter så elen beräknas komma tillbaka först under natten eller tidigt nästa morgon. Genom att ta reda på informationen kan deltagarna proaktivt förbereda sig för en kall natt.

Samtliga deltagare beskriver vad de gör i väntan på att strömmen återvänder. Det visar sig dock att timmarna tickar på utan att elen kommer tillbaka. Det börjar närma sig läggdags. Vad för förberedelser gör varje cirkeldeltagare innan de går och lägger sig? Om det finns barn i hemmet, hur sysselsätter de dem? Har man förlitat sig mycket på paddor och teve så kommer dessa snart försvinna som tillgängliga "barnvakter", vilket gör att föräldrar måste ta med barnen i beräkningarna för allt de planerar att göra.

En sak cirkelledaren bör ha i åtanke är hur deltagarna tar hand om sin utrustning. Använder de mobilen mycket kommer batteriet att laddas ur, till exempel. Detta har dessutom en tendens att ske fortare då det är kallt. Strömbrottet kommer att vara under lång tid, så tanken är att cirkelledaren håller koll på hur mycket resurser som deltagarna förbrukar.

Diskussionsfrågor

- Hur pass väl förberedd är du på en katastrof i ditt hem? Berätta gärna lite vad du gjort och hur ditt hem ser ut för de andra deltagarna.
- Hur bra känner du ditt hem? Kan du manövrera dig fram i mörker och hitta saker?
- Hur pass insatt är familjen (om du har en) i krisberedskap? Berätta gärna om erfarenheter du haft vid samtal om det. Vad gick bra och vad gick dåligt?
- Hur ser grannsamverkan ut hos dig? Skulle du kunna lita på dina grannar i en krissituation?

Insnöad

Tid: 20 minuter

Natten passerar och till slut kommer morgonen. Men en sak som inte kommer är ljus och värme. Under natten har försök att reparera kraftstationen gjorts, men arbetet har visat sig svårare än väntat på grund av den massiva snöstormen. Under de lokala morgonnyheterna rapporteras att strömmen är tillbaka tidigast vid lunch och att avbrottet kan dra ut ända till kvällen. Väderrapporten säger också att det kraftiga snöfallet har skapat stora problem över hela Sverige och att folk bör hålla sig inomhus i största möjliga mån. Snöstormen skymmer sikten rejält ute i trafiken. Temperaturen har krupit ned till -20 grader. Hur mycket deltagarna får veta av detta på morgonen beror förstås på om de har kvar batteri på mobilen eller radion. Förlitar de sig på morgontidningen får de däremot inte informationen, eftersom tidningen inte har kunnat levereras.

Scenen börjar med att cirkelledaren etablerar att morgonen har anlänt och att temperaturen har krupit ned rejält i hemmet under natten. Samtliga deltagare märker troligen ganska snabbt att strömmen inte har återvänt och att det snöar kraftigt utanför. Hur förändrar det här morgonrutinerna för deltagarna? Låt dem beskriva. Hur hanterar de till exempel en situation där deras barn är både rädda och frusna? Cirkelledaren summerar också hur gårdagens eventuella förberedelser har fallit ut nu på morgonen.

Eftersom det är en vanlig vardag så är det säkerligen flera av deltagarna som har jobb att utföra. Men när de försöker bege sig hemifrån stöter de på problem. Snömängden är avsevärd större än i går och vinden har hjälpt till att bilda en mur mot ytterdörren. Det är nästan omöjligt att få upp dörren och cirkelledaren kräver ett slag för **resurser** eller **flexibilitet** (beroende på hur deltagaren försöker öppna dörren) för att den ska gå upp. Om slaget misslyckas är deltagaren insnöad i sitt eget hem. Det här får olika konsekvenser beroende på om man bor i en villa eller i lägenhet. Skulle dörren däremot öppnas inåt så behövs inget slag. Då får deltagarna ett helt annat sorts problem då snön väljer in i hallen. Låt deltagarna konfrontera problematiken kring detta samtidigt som de måste ta ställning hur de ska göra med jobbet. Kan de utföra jobbet hemifrån eller har deltagarna jobb som kräver att de tar sig ut i kylan? Är de på jobbet förstående om deltagarna inte kan komma dit?

Diskussionsfrågor

- Skulle du föredra att bli insnöad i en lägenhet eller i en villa på landet? Varför valde du det alternativet?
- Vilken är den värsta vinter som du har varit med om? Har du någonsin blivit insnöad?
- Hur ser din resväg ut till jobbet? Skulle den förändras av en ordentlig snöstorm och i så fall hur?

Ute i snöyran

Tid: Då någon beger sig ut i kylan.

Denna scen används vid de tillfällen som deltagarna rör sig ut i snöstormen. Lokalnyheterna rekommenderar att alla håller sig inne. Kylan är värre än vad den har varit under många år i Sverige, vilket tillsammans med det tunga snöfallet och de starka vindarna skapar ett kallt klimat med extremt dålig sikt. Man ser inte längre fram än tio meter, samtidigt som temperaturen har sjunkit ned till -20 grader. Det första deltagarna ska göra när de beger sig ut i snöstormen är att beskriva hur de är klädda samt vilka förberedelser de har gjort. Det finns några saker som är bra att ha i åtanke vid förberedelserna:

- I kyla sänks din rörelse- och tankeförmåga.
- Klä dig enligt flerskiktprincipen: varma kläder med mycket luft i sig, gärna vindtäta.
- Glöm inte mössa och vantar, då huvud och händer är extra känsliga för kyla.

Varje gång som deltagaren ska röra sig ute i kylan under en längre period riskerar hen att drabbas av köldskador. För att se om det går att undvika görs ett slag för **resurser**, då det representerar hur pass väl förberedelserna lyckas. Har mycket förberedelser gjorts kan deltagaren få $+1$ på slaget. Om hen inte har gjort några är det istället -1 som gäller. Lyckas slaget händer ingenting. Men vid ett misslyckande drabbas hen av köldskada. Se mer om det nedan.

Deltagaren måste dessutom lyckas navigera sig fram till sin destination, vilket på grund av omständigheterna inte är det lättaste. Mycket snö, starka vindar och dålig sikt gör det till en utmaning att komma fram. Deltagarna får slå antingen ett slag med **kapacitet** om de befinner sig i stadsmiljö med ordentlig snöröjning eller **flexibilitet** om de bor ute på landet där miljön är mindre skyddad och snöröjningen inte sker lika ofta. Ett lyckat slag innebär att deltagaren kommer fram som hen ska. Ett misslyckat gör att deltagaren inte kommer särskilt långt innan hen fastnar och tvingas återvända till utgångspunkten.

Köldskada Symptomen för köldskador är att huden blir vit och kall, ibland i form av fläckar. Känslan börjar också försvinna där skadan uppstått. Rekommendationen är att värma upp det köldskadade området försiktigt i 40 -gradigt, varmt vatten. I alla fall om du har möjlighet att bibehålla värmen efteråt och inte riskerar att behöva frysa igen. En komplikation här är förstås att vattnet måste hettas upp. Hur gör man det utan el i full snöstorm? Det går förstås göra upp en eld och koka vattnet. Men det är inte en bra lösning inomhus och utomhus råder det storm. Ett möjligt alternativ är ett stormkök. Men även om det inte är lika brandfarligt och sprider rök på samma sätt som en eld så är det fortfarande inte idealiskt att använda ett sådant inomhus. Det går, men försämrar luftkvaliteten i hemmet. Har deltagarna egna idéer för hur de ska värma vattnet (eller alternativa idéer på hur köldskadan ska behandlas) är de välkomna att komma med dem.

Om deltagaren får ytterligare en köldskada under katastrofen, eller struntar i att ta hand om köldskadan, blir det en djup köldskada.

Symptomen kan vara en eller ett par av följande:

- Huden kan förhårdna och bli vitgul.
- Huden kan få ett blåtonat, marmorlikt mönster.
- Mörka, blodfyllda blåsor bildas.
- Den drabbade kroppsdelens är svår att röra.
- Området blir rött, svullet och drabbas av stor smärta.
- Kroppsdelens blir mörk eller svart och torr.

Om deltagaren får ytterligare en köldskada då hen har en djup köldskada drabbas området av vad som kallas för torr kallbrand. En torr kallbrand innebär att det inte finns en infektion, varför en sådan inte riskerar att sprida sig utanför skadan. På sikt kommer vävnaden att börja lossna av sig själv då den är död.

Målet är förstås att deltagarna ska ta hand om köldskadan så tidigt som möjligt. Ibland är man dock tvungen att göra saker som riskerar ens hälsa, eller så är man bara dumdriftig. Genom att introducera köldskador i katastrofen får samtliga en chans att diskutera vad för allvarliga konsekvenser som kan uppstå. Undvik dock att eskalera det till kallbrand om ni inte har diskuterat och etablerat ordentliga säkerhetsrutiner tidigare. En del kan ta illa vid sig av tanken på att drabbas av köldskador, även om övningen bara är något som sker i fantasin.

Diskussionsfrågor

- Vad tycker du generellt om vinter och kyla? Är det bättre eller sämre än sommarvärme?
- Hur mycket tid tillbringar du utomhus vintertid? Vad gör du för att hålla dig varm?
- Har du varit med om något köldrelaterat minne som du har lärt dig något från och som du vill dela med dig av?

Alarm 1

Tid: 35 minuter

Under snöstormens första dag sker en slumpmässig händelse, ett så kallat alarm. En slumpmässigt utvald deltagare slår en tärning och cirkelledaren kollar sedan under rubriken **Alarm** vilken händelse som aktiveras. Detta kryddar katastrofupplevelsen med en känsla av oförutsägbarhet som cirkelledaren introducerar då det är lämpligt.

Hesa Fredrik

Tid: 40 minuter

Under lunchen hörs en sju sekunder lång signal som sedan följs av 14 sekunders tystnad. Detta återupprepas ett flertal gånger. Detta är ett Viktigt meddelande till allmänheten (VMA), även känt som "Hesa Fredrik". Signalen används för att uppmana allmänheten att ta sig inomhus och ta del av viktig krisinformation. I det här fallet är signalen relaterad till arbetet med kraftstationen där felet visat sig vara allvarligare än vad man först har trott. Det kommer att ta två dagar att åter-

ställa felet och myndigheterna uppmanar till lugn medan detta sker. Kommunens prioritering ligger på att säkra en fungerande äldrevård, barnomsorg, skola och räddningstjänst i första hand, samtidigt som övriga hänvisas till hemsidan www.krisinformation.se med information från MSB (Myndigheten för Samhällsskydd och Beredskap).

Allmänheten förväntas klara sig själv i en vecka utan hjälp och reparationerna beräknas vara klara tills dess. Den enskilde medborgaren förväntas hålla sig informerad om vidare förändringar och tillgodose sina grundbehov (värme, mat och vatten). Hur reagerar deltagarna? Har de sett till att ha ordentligt med mat som går att laga utan spis, kyl och frys eller är de tvungna att bege sig ut i affärerna och storhandla? Kommer de, i det senare fallet, tvingas armbåga sig fram i affärerna med andra rädda eller oroliga medborgare? Gå ett varv runt rummet och låt alla deltagare beskriva hur de reagerar på det här meddelandet, förutsatt att de får det förstås. Saknas "Hesa Fredrik" i trakten eller om deltagarna inte vill eller kan ta del av radionyheter (till exempel om batterierna är slut) går detta att missa. I så fall måste de få reda på information på annat sätt, men hur? Låt deltagarna skildra detta först i så fall!

Diskussionsfrågor

- Hör du "Hesa Fredrik" där du bor? Känner du till andra signaler som kan skickas ut via samma system?
- Hur skulle du känna inför ett VMA där du uppmuntras klara dig själv? Hur tror du att folk i din närhet skulle reagera?
- Är du utrustad så du klarar dig med mat i en vecka?

Alarm 2

Tid: 55 minuter

Följande kväll är det dags att introducera nästa alarm. Nu får en annan deltagare slå en tärning för att se vilken händelse som sker. Cirkelledaren finner dessa under rubriken **Alarm** nedan.

Svälten

Tid: Lägg in efter alarm 2 om deltagarna inte har fyllt på sina matförråd.

Vad händer om deltagarna hamnar i en situation där de inte längre har mat? Om de inte har ordentliga förråd och struntar i att ta sig ut i kylan för att fylla på dessa hamnar de i trubbel. Katastrofen varar inte tillräckligt länge för att någon ska svälta ihjäl, i så fall skulle den behöva sträcka sig över sex-åtta veckor. Men matbrist kan skapa andra bekymmer. Huvudvärk, orkeslöshet och sämre humör är alla konsekvenser som kan drabba en då en saknar mat.

Cirkelledaren kan gå en vända runt deltagarna och höra hur det ser ut i deras matförråd. Det etablerades i inledningen att kylskåpet var halvt fullt och innehållet kommer att ta slut om deltagarna inte har tagit sig ut i vinterkylan för att fylla på förråden. Om deltagaren har ett förråd av konserver blir förstas lösningen enkel. Men för övriga börjar de

negativa effekterna av hungern slå in. Det innebär att deltagaren kommer att få -1 på alla slag för **resurser** och -2 på alla slag för **flexibel**. Hur går deltagarna tillväga för att lösa matbristen?

Diskussionsfrågor

- Hur länge är det längsta du varit utan mat? Hur fick det dig att må?
- Hur bör ett bra matförråd se ut för en långvarig katastrof?

Vattenbrist

Tid: 65 minuter

Under nästa natt sjunker temperaturen ytterligare och utan el kommer nästa problem. Vattenledningarna kommer att frysa, vilket gör att hus-hållen inte längre får tillgång till vatten. Ett VMA kommer att skickas ut tidigt på morgonen, klockan 4.25, då felet upptäcks. Men de flesta sover troligen igenom detta. Meddelandet upprepas dock även på lokalradionyheter i P4 under morgonen och förmiddagen. Deltagarna har svårt att missa att vattenledningarna har frusit, eftersom inget vatten kommer ur kranarna. På sin höjd hostar kranen ur sig de sista dropparna innan den slutligen ger upp. Via nyheterna rapporteras om ett flertal tankbilar som är utplacerade i trakten där det går att hämta vatten. Vattenledningarna beräknas vara ur funktion åtminstone tills dess att arbetet med kraftstationen är färdigt.

Hur reagerar deltagarna på det här? Har de redan sparat upp vatten så att de har till grundbehovet på 10 liter per person för varje dag? (Istället för de cirka 150–200 som förbrukas i vanliga fall.) Om de inte har sparat vatten behöver de snart bege sig ut i kylan för att hämta, vilket kan skapa nya problem som beskrivs närmare i **Ute i snöyran**.

Diskussionsfrågor

- Vatten är livsviktigt. Ta någon minut och skriv ned alla användningsområden du kommer på för vatten. Jämför sedan varandras listor och se om du missade något.
- Vilket är det bästa sättet att spara vatten? Vad för olika möjligheter finns det utifrån olika boendeformer?

Vargavintern

Tid: 80 minuter

Under dagen sjunker temperaturen ytterligare och är nere under -30 grader. Uppe i Norrland är temperaturen betydligt lägre än så. Det talas om den kallaste vintern på årtionden och att flera samhällen lider på liknande sätt som deltagarnas. Utan el har temperaturen sjunkit i hemmet och det känns rejält ogästvänligt, särskilt då det är mörkt större delen av dygnet. Hur gör deltagarna för att göra sina hem trevligare och mer varma i takt med att temperaturen sjunker ytterligare? På nyheterna har det börjat talas om nationella insatser nu för att se till att fixa de många strömavbrotten i landet. Tanken är att cirkelledaren målar upp det hela som en stor katastrof som verkar vara ihållande. Kanske varar den längre än vad de lokala källorna har sagt

att reparationerna av kraftstationen ska ta. Kan deltagarna verkligen lita på att de får hjälp vid utlovad tid eller är de tvungna att finna ett sätt att överleva på egen hand?

Alla försök att röra sig utomhus nu är svåra och obehagliga. De som har klätt sig bra och gjort ordentliga förberedelser får –2 på alla slag med **resurser** för att undvika köldskador, medan de som slarvar får –4 på alla slag. Samtidigt får alla försök att navigera sig igenom snöstormen –2 på **kapacitet** eller **flexibilitet** (beroende på var man bor).

Hur ser situationerna ut hos deltagarna under dagen? Gå ett varv runt i rummet och fråga dem hur deras förråd ser ut efter den senaste tidens händelser.

Några frågor att använda här är:

- Hur håller du värmen uppe i ditt hem?
- Har du fyllt upp förråden eller har du skjutit det framför dig?
- Hur ser det ut med familj, vänner och grannar?
- Hur fungerar jobbsituationen?
- Hur sparsam har du varit med dina resurser?

Tanken är att vid det här läget summera upp mycket av deltagarnas tidigare val och se vad konsekvenserna har blivit. Hur har deras levnadssituation förändrats sedan katastrofen.

Diskussionsfrågor

- Hur förändras vårt liv av en katastrof?
- Vad är det första som ryker från vårt liv?
- Vad är det för saker som vi tar för givna och som vi nu saknar?

Alarm 3

Tid: 90 minuter

På kvällen är det dags att introducera det sista alarmet. Nu får en annan deltagare slå tärningen för att se vilken händelse som drabbar hen. Cirkelledaren finner dessa under rubriken **Alarm** nedan.

Lugnet efter stormen

Tid: 110 minuter

Efter ytterligare en kylig natt vaknar karaktärerna upp till ett behagligt elektriskt hummande. Även lampor som lämnats på lyser starkt och vittnar om att strömmen har återvänt. Under natten har reparationerna av kraftstationen slutförts och elen har därmed återvänt.

Cirkelledaren avrundar katastrofen med att fråga vad de olika deltagarna gör under morgonen då de har fått tillbaka strömmen. Vältrar de sig i lyxen som de nu fått tillbaka eller börjar de förbereda sig på att den ska försvinna igen? Låt alla få tillfälle att berätta vad deras första tankar och intryck är, innan du avrundar med diskussionsfrågorna.

Diskussionsfrågor

- Hur pass väl förberedd känner du dig på en långsiktig katastrof?
- Har du lärt dig nya saker om dig själv **Under katastrofen**?
- Finns det några förändringar du tänker göra?

Alarm

Följande Alarm används under katastrofscenariot **Snöstorm**. Slå en tärning och läs sedan av resultatet på tabellen nedan.

1. Krossat fönster
2. Brand
3. Köldskador
4. Magsjuka
5. Granne i kris
6. Olycka

1. Krossat fönster

Deltagarens uppmärksamhet fångas av ljudet av glas som krossas i hemmet och vid en snabb kontroll har något farit in genom fönstret. Krossat glas ligger på golvet och deltagaren kan själv räkna ut vad som har hänt. Det kan vara en naturlig orsak som en gren eller istapp, men det kan också lika gärna vara vandalism. Eftersom deltagaren själv känner till sitt hem bäst får hen välja. Cirkelledaren kan säga något i stil med: "Och bland allt glassplittret ser du vad som har krossat fönstret. Vad tror du det är?". Ett krossat fönster under katastrofen är inte idealiskt. Detta behöver åtgärdas snabbt om det inte ska resultera i ett kraftigt nedkylt hem som på sikt kommer att orsaka köldskador hos de som bor där. Hur hanterar deltagaren situationen?

Diskussionsfrågor

- Vad skulle vara det troligaste att krossa ett fönster i ditt hem?
- Vilket är det bästa sättet att tätat fönstret så att inte all värme försvinner ut?

2. Brand

Utan el blir man tvungen att hemfalla till olika former av ljus. Stearinljus ger ett bra sken för att läsa, medan värmeljus hjälper till att värma upp rummet. Det finns dock alltid en fara med ljus och det är brandrisken. Övervakade ljus kan starta bränder, exempelvis kan lågorna växa högre än väntat och antända saker i närheten. Ljusen kan även välta, till exempel då det ska tändas nya eller om en vind sveper in från fönstret medan man vädrar för att få in mer syre i rummet. Cirkelledaren beskriver hur lågorna flammar upp och elden börjar sprida sig. Hur hanterar deltagaren det här? Har hen tydliga rutiner för att släcka eldar i sitt hem?

Diskussionsfrågor

- Använder du dig mycket av levande ljus till vardags? Om så, har du några särskilda rutiner för det?
- Hur tar du bäst hand om en brännskada om olyckan är framme?

3. Köldskador

Utan el har lägenheten blivit mycket kallare och kylan har en tendens att leta sig in i lägenheten trots de bästa av förberedelser. Deltagaren som slår detta alarm kommer att lägga märke till att det uppstått vita prickar på huden på en kroppsdel. När hen känner där så känner hen knappt något alls. Deltagaren har fått en köldskada. I **Ute i snöyran** beskrivs hur sådana hanteras under katastrofen.

Diskussionsfrågor

- Använd diskussionspunkterna i scenen **Ute i snöyran** om de inte redan har använts.

4. Magsjuka

Deltagaren drabbas av magsjuka, vilket är otrevligt under de bästa av omständigheter och än mer komplicerat under en katastrof. För det första är troligen toaletten ett av de rum som är väldigt nedkylt. Har **Vattenbrist** inträffat går det inte längre att spola i toaletten. Den drabbade kommer även att förlora mycket energi och det är viktigt att återställa vätskebehovet hela tiden. Hur gör deltagaren för att hantera denna situation?

Diskussionsfrågor

- Hur skulle du hantera magsjuka i ditt hem om du inte hade möjlighet att spola i toaletten?
- Om det är flera boende i lägenheten, hur minimerar ni risken för smitta? Särskilt om ni ska behålla värmen i ett litet rum?

5. Granne i kris

En av deltagarens grannar drabbas av en kris. Det kan vara något personligt, att personen behöver medicin den inte har, att en av dennes lemmar har råkat ut för kallbrand eller något mer omfattande och akut som att en brand har startat i dennes lägenhet. Cirkelledaren kan välja en av dessa kriser själv eller använda något av de andra alarmen för att bestämma vad grannen har råkat ut för. Hen berättar sedan för deltagaren hur grannen söker hjälp med sitt problem. Hur reagerar deltagaren på detta?

Diskussionsfrågor

- Hur tror du att ditt grannskap skulle reagera vid en kris?
- Känner du dig trygg med dina grannar?
- Vad kan man göra för att stärka granngemenskapen?

6. Olycka

Olyckor är ett ovälkommet problem i vanliga fall. Men de blir ännu svårare när man inte kan ta sig någonstans samt kanske inte ens har en tillgänglig telefon för att ringa efter hjälp med. Vad gör deltagaren då hen är med om en olycka i hemmet? Kanske snubblar hen på någonting och landar så olyckligt att hen bryter armen. Eller så råkar hen skära sig illa och även om blödningen stoppas så får olyckan en kraftig infektion som resultat?

Diskussionsfrågor

- Vilka resurser har du i hemmet för att behandla skador och sår?
- Hur skulle du ta dig till sjukhuset under en rådande snöstorm om du inte kan ringa efter en ambulans?

3.3. Elavbrott

Tid: 120 minuter

Alla har vi någon gång varit med om att ett strömavbrott avbryter våra vardagliga rutiner. Sällan blir det mer än ett mindre bekymmer som skapar lite besvär, men som oftast kanske blir lite mysigt. Det blir en stund av stillhet, ett avbrott i våra annars hektiska liv. Men en sådan situation är övergående och det är vad som tillåter oss att mysa. Vetskapen om att det kommer att ta slut. I en situation där vi inte vet hur länge elavbrottet kommer att vara så gör det så klart ett större och mer negativt avtryck på oss. I detta scenario kommer deltagarna att vara medlemmar i samma hyresgästförening där de kommer att tam-pas med ett längre elavbrott. Som engagerade medborgare kommer de att försöka hjälpa sitt grannskap och samhälle i denna kris. Hur kan de bidra till att göra omgivningen till en bättre plats för andra?

Behovslista

Följande saker kan vara bra om ni har tillgängliga under själva spelmötet.

- Två sexsidiga tärningar/deltagare
- Penna och papper
- Kursmaterial

Klockor

"Det är en vacker vårdag i början av april då ert samhälle drabbas av ett omfattande elavbrott. Ni har fått information om att det kommer att hålla i sig ett bra tag. Eftersom ni är ett par personer i er hyresgästförening som är intresserade av krisberedskap har ni bra förberedelser för egen del. Ni vet dock att er omgivning inte riktigt delar er passion, så tanken är att samlas för att se vad ni kan göra för andra. Alla ni, utom er gemensamma vän Anders, är nu i er föreningslokal. Det är lite konstigt att Anders inte är här. Han brukar alltid vara först på plats. Men han skulle vara den första att propa på att ni direkt skulle börja med förberedelserna för hur ni kan hjälpa andra nu när strömmen inte kommer tillbaka på några dagar. Hur kan ni agera hjälpsamma resurser för er omgivning?"

Cirkelledaren har i uppgift att få igång samtalet mellan personerna. Låt dem diskutera olika saker de kan ta itu med. Om gruppen har svårt att komma igång kan du inleda diskussionerna med följande punkter:

- Vilka platser är "noder" i samhället? Med "noder" menas platser som folk brukar besöka och som de kommer att uppsöka under krisen?
- Vad har vi för resurser i vår omgivning? Finns personer med specialkompetenser som kan hjälpa till? Utrustning?
- Hur kan man lösa hygienbekymmer? Vattnet som finns i ledningar och toaletter kommer att ta slut rätt snabbt, så hur fyller man på det? Hur gör man då toaletten inte längre går att använda?
- Vilka människor i omgivningen behöver stöd under sådana här situationer? Hur kan man hjälpa dem att känna sig trygga?

- Med hjälp av vilka medel kan man nå ut med information till sitt närsamhälle? Vilken information kan vara bra för icke-insatta att ha med sig?

Med hjälp av ovanstående punkter bör deltagarna ha nog för att komma igång med diskussionerna. Tanken är att mycket av denna katastrof drivs framåt av deras idéer och diskussioner. Alla klockorna och alarmen som sker är tänkta att skjutas in i samtalen och tillföra ny problematik och utmaningar.

Nedan finns beskrivning av olika faktorer som kan påverka deltagarnas agerande:

- Det är tidig vår. Med andra ord är det varmt under dagarna, men fortfarande kallt under nätterna. Att vara strömlös innebär vissa bekymmer och kalla kvällar i hemmet, men detta är inte livshotande.
- Initialt går det inte att handla i butiker. Många har övergått till kontantfria betalningar och förlitar sig på el så när systemen ligger nere kan de inte ta betalt. Vid längre strömavbrott kommer butikerna öppna för kontantbetalning, men i början är det svårt att faktiskt handla i butiker. Det kan innebära att det blir svårt att införskaffa vissa varor under den första perioden av strömavbrottet.
- På längre sikt kommer affärerna att få slut på varor. Folk har en tendens att börja hamstra saker så fort ordet katastrof eller kris nämns. Allt från pasta till toalettpapper kan därmed ta slut fort i butikerna.

Fast i hissen

Tid: 15 minuter

Om inte deltagarna ringer sin försenade vän Anders, så kommer han att ringa dem. Anders säger att han befann sig i hissen då strömmen gick och att han sitter fast i hissen. Nödtelefonen verkar ur funktion och etiketten där numret till hissoperatören ska finnas är söndersliten av barnen som bor i huset. Eftersom Anders mobilbatteri är på väg att ta slut ber han deltagarna om hjälp så att han inte blir sittande där. Deltagarna hinner ställa några kortare frågor innan samtalet avbryts då Anders mobil dör. Hur går deltagarna till väga för att hjälpa Anders?

Diskussionsfrågor

- Att fastna i en hiss kan vara obehagligt i vanliga fall, men vilka hinder kan Anders stöta på med tanke på att det pågår ett utbrett strömavbrott?
- Hissar tillhör en del av vardagen för många, precis som portkoder och säkerhetssystem. Dessa kräver alla elektricitet för att fungera. Hur påverkar att dessa nu inte fungerar folket i största allmänhet och deltagarna i synnerhet?

Alarm 1

Tid: 25 minuter

Det kommer under förmiddagen att ske en slumpmässig händelse, ett så kallat alarm. En slumpmässigt utvald deltagare slår en tärning och cirkelledaren kollar sedan under rubriken **Alarm** vilken händelse som aktiveras. Detta kryddar katastrofupplevelsen med en känsla av oförutsägbarhet som cirkelledaren introducerar då det är lämpligt.

Transportdilemma

Tid: 35 minuter

Ett elavbrott kommer även att påverka trafiken. Det mest uppenbara är ju att alla elbilar kommer att få problem när de är slutkörda, liksom spårvagnar och tunnelbanor. Emellertid kommer även elavbrottet påverka de vanliga bilarna då bensinstationerna som fyller dem med bränsle drivs av el. När de inte fungerar går det inte längre att tanka bilarna. Det är kanske inte akut problem, men det är något som kommer att dyka upp i konversationen bland gruppens medlemmar. Hur påverkar bristen på transport deltagarnas vardagsliv, om elavbrottet blir långvarigt? Finns det några förberedelser som de kan göra?

Vill cirkelledaren ge gruppen ett konkret dilemma så kan hen använda sig av den medelålders kvinnan Shamiram. Hon är granne till en av deltagarna och arbetar inom hemtjänsten med att åka ut och hjälpa många personer i närområdet. Hennes bil kommer dock att få slut på bränsle och det innebär att ett flertal utsatta personer kommer att få problem. Slå två tärningar för att se hur många som kommer att få mindre bekymmer, och en tärning för antalet som kommer att få akuta problem. Hur kan deltagarna hjälpa Shamiram och de utsatta personerna?

Diskussionsfrågor

- Hur beroende av din bil eller kollektivtrafik är du?
- Hur skulle du hantera förlusten av transport?
- Vilka andra problem tror du skulle uppstå om trafiken stannade av?

Grannen på liv och död

Tid: 50 minuter

Deltagarna kan snart höra hur en ambulans verkar närma sig en av byggnaderna i närheten och snart inser en av deltagarna att den har stannat vid hens lägenhet. Då de tar sig dit för att se vad som har hänt kan de se att ambulanspersonal försöker få upp ytterdörren, men att det är hopplöst. Portkoden de har fått hjälper dem inte alls eftersom dörren inte kan öppnas av den så länge elektriciteten inte fungerar. När ambulanspersonalen ser deltagarna frågar en av dem, Hamid, om de bor här och kan hjälpa dem in? De har fått ett larm från en äldre kvinna, Miriam, som har bröstsmärtor men samtalet bröts medan larmpersonalen talade med henne. Ambulanspersonalen oroar sig för att något har hänt med henne och det är av yttersta vikt att de snabbast möjligt kommer in.

Deltagaren som bor i huset känner till Miriam, den äldre gumman som alla brukar skämta om att "hon har alltid bott i huset". Miriam bor på andra våningen i huset och använder alltid hissen för att ta sig ned eftersom hon är rullstolsburen. Fråga deltagaren om hen har haft mycket eller lite kontakt med Miriam. I det sistnämnda fallet kan Miriam ha gett sin extranyckel till deltagaren, så att hen ska kunna komma in och hjälpa till med diverse göromål. Annars kommer deltagarna och ambulanspersonalen tillsammans behöva finna ett sätt att ta sig in i lägenheten, eftersom Miriam inte svarar om man knackar på eller ropar igenom brevinkastet.

Om deltagaren har en nyckel kommer de att kunna ta sig in i lägenheten. De finner Miriams livlösa kropp på vardagsrumsgolvet. Ambulanspersonalen kommer snabbt att börja göra sitt bästa för att rädda henne. Här får någon av deltagarna göra ett slag med **kapacitet** för att se hur väl insatserna går. Ett misslyckat slag innebär att de inte lyckas rädda Miriams liv, medan ett lyckat innebär att de får igång hennes hjärta, kan ta ned henne till ambulansen och transportera henne till sjukhuset. I slutändan kommer Miriams liv att räddas och deltagarna kan känna sig stolta över sin livräddande insats.

Om deltagaren saknar nyckel krävs det att de forcerar dörren på något sätt, förslagsvis med någon form av verktyg från deltagarens hem. I så fall slår hen ett slag för **resurser**. Vid ett misslyckat slag kommer de inte in i Miriams lägenhet innan det är för sent, medan ett lyckat resultat innebär att det fortfarande finns en chans. Se ovan för vad som händer, men med skillnaden att slaget för **kapacitet** får -1.

Diskussionsfrågor

- Miriam är rullstolsburen och kan inte ta sig någonstans utan hissen. Även utan hennes hjärtproblem hade krisen inneburit problem för henne då hon blivit instängd i sin lägenhet. Vilka problem kan katastrofer orsaka för funktionshindrade?
- Har du varit med om en situation på liv och död tidigare? Hur reagerade du i den?

Alarm 2

Tid: 65 minuter

Efter händelserna med grannen är det dags att introducera nästa alarm. Nu får en annan deltagare slå en tärning för att se vilken händelse som sker. Cirkelledaren finner dessa under rubriken **Alarm** nedan.

Brand

Tid: 75 minuter

Scenen inleds med att alla deltagare får slå för **flexibilitet**. De som lyckas kan ana rök från en byggnad något kvarter bort. Det är en rätt hastig rökutveckling, vilket indikerar att branden inte är under kontroll. Hur reagerar de på det här? Ringer de till 112 eller försöker de ingripa själva? Själva huset brinner rätt rejält då deltagarna kommer fram. Men människor håller fortfarande på att ta sig ut. Försöker

deltagarna springa in i huset för att ”rädda” fler personer eller försöker de istället hjälpa till med uppsamling på plats?

Misslyckas alla med **flexibilitet** (eller om alla ignorerar att ta sig mot röken) kommer brandbilar att anlända för att släcka branden. Här får en av deltagarna slå ett slag för **kapacitet**, vilket representerar hur pass välutrustad brandkåren är och hur fort de kan agera på branden. Ett lyckat slag gör att elden släcks relativt fort, men några av de boende kommer ändå att bli hemlösa. Ett misslyckande innebär att elden sprider sig till ett närliggande hus och orsakar ännu mer skada.

Låt deltagarna agera på att de ser att elden sprider sig. Vad gör de när de ser brandkårens desperata kamp? Efter att de har reagerat gör en annan deltagare ytterligare ett slag för **flexibilitet**. Misslyckas även detta utvecklas branden på ett farligt sätt. I den andra byggnaden finns nämligen material som blir giftiga då de brinner och röken som sprids blir därmed farlig att andas. Över radion och 112-appen skickas uppmaningar om att folk i närheten ska ta sig i säkerhet inomhus. Får deltagarna dessa meddelanden och väljer de att följa råden?

Om resultatet av tärningsslaget istället blir lyckat släcker brandkåren elden innan röken blir giftig. Men det förhindrar inte att många lägenheter blir totalt förstörda. Många i deltagarnas kvarter kommer att bli utan hem. Kan de hjälpa sina grannar på något sätt och i så fall hur?

Branden kommer olägligt på många sätt. Hyresbolaget har problem att ordna fram ersättningslägenheter åt sina hyresgäster, vilket försätter människor i ett stort dilemma. Det är fortfarande vår så under dagen är det kanske inte så stort problem. Men då kvällen infinner sig börjar temperaturen krypa nedåt och under natten är det nollgradigt. Kan deltagarna hjälpa de hemlösa att finna ett temporärt hem?

Oavsett hur det går kommer ytterligare en komplikation att uppstå här: brandkårens arbete med att släcka elden har använt upp allt vatten. Detta innebär att ingen i grannskapet har tillgång till vatten längre, vilket är något som deltagarna också måste ta ställning till. Kommunen kommer att köra ut tankbilar med vatten. Kanske ordnar deltagarna någon samordnad aktion med transport åt dem som har svårt att ta sig dit?

Diskussionsfrågor

- Vad vet ni om brandsäkerhet?
- Vad skulle vara det värsta för dig att förlora i en brand i hemmet?
- Har du någon plats där du skulle kunna bo om du blev hemlös?

Alarm 3

Tid: 90 minuter

Cirkelledaren ber en deltagare som inte har slagit för ett alarm tidigare slå ett sista slag för de slumpmässiga händelserna. Hen läser sedan av resultatet under rubriken **Alarm** och fortsätter sedan med instruktionerna som finns där.

Gårdsfesten

Tid: 100 minuter

Elavbrottet kommer att hålla i sig under en längre tid. När det står klart att mycket av maten i kylskåpen kommer att bli dålig om den inte äts upp snart så kommer Shamiram med en idé om att man ska ställa till med en liten gårdsfest. Vårvädret är trots allt inbjudande för en liten fest och som Shamiram säger: "Jag tror vi alla skulle må bra av att muntras upp lite". Er vän Anders var väldigt peppad på idén och har hjälpt henne med förberedelserna. Flera grillar och stormkök finns tillgängliga för att laga mat på. Utöver detta har det dukats på flera bord för de stundande festligheterna på gården. Tanken är att alla tar med sig maten som riskerar att bli dålig och så kommer Anders med sin kockutbildning att tillaga den med metoderna som finns tillgängliga. Vad för mat tar deltagarna med sig till festen? Låt gärna varje deltagare försöka komma på en rätt som Anders tillagar utifrån ingredienserna han får in. En riktlinje är att det ska vara en blandning av ingredienser som inte vanligen verkar höra ihop, men som samtidigt låter som något som skulle kunna bli gott!

Om den rullstolsburna Miriam överlevde kommer hon att vara tillbaka från sjukhuset. Hon vill jättegärna vara med på festen. Hjälper deltagarna henne att komma ned från andra våningen och ut på gården? I så fall kommer hon att vara glad och tacksam, vilket också smittar av sig på de andra festdeltagarna som blir glada att se henne där.

Efter välkomstskålen vänder sig Anders om för att skära upp en bit kött som har grillats så att han kan börja servera maten. Han råkar dock slinta med kniven, skriker av smärta och faller sedan omkull. Blod flödar från såret och färgar köttet och marken röd. Deltagarna ser att Anders har råkat skära sig tvärs över handen och ut i handleden. Såret är utan tvekan oerhört allvarligt. Anders förlorar blod snabbt och om ingen ingriper kommer han att dö.

En ytterligare komplikation i det hela är att vid den här tiden så har alla mobiltelefoner hunnit bli urladdade, även om man varit återhållsam med användningen. Det går med andra ord inte bara att ringa till 112 och be en ambulans att komma. Deltagarna måste själva ingripa för att rädda Anders liv. Hur går de till väga för att stoppa blödningen, undvika infektioner och sedan få honom till sjukhuset? Kommer de att kunna rädda Anders liv med sitt kvicka ingripande?

Diskussionsfrågor

- Hur van är du att ta hand om skador? Kan du ta hand om allvarliga skador?
- Om vi inte kan förlita oss på ambulansen eller våra egna bilar, hur skulle vi då ta en skadad till sjukhuset?
- Har du en första hjälpen-låda hemma? Om nej, varför inte? Om ja, kan du berätta om allt den innehåller?

Epilog: lugnet efter stormen

Efter att incidenten med Anders är avklarad kan cirkelledaren beskriva hur det plötsligt börjar att flimra till i de olika husen då lampor börjar tändas. Elavbrottet är över och när strömmen återvänder så väcks alla lampor, teveapparater och liknande som inte har slagits av. Plötsligt fylls omgivningen av det samhällsbrus som tidigare inte registrerades av ens sinne, men som nu blir tydligare efter en lång tids tystnad. Antingen blir det en bitterljuv stund om Anders gick bort då han kanske skulle ha kunnat räddas eller så blir det en euforisk segerfest på gården när all oro äntligen släpper.

Cirkelledaren avrundar katastrofen med att fråga vad de olika deltagarna gör under morgonen då de har fått tillbaka strömmen. Vältrar de sig i lyxen som de nu har fått tillbaka eller börjar de förbereda sig på att den ska försvinna igen? Låt alla få tillfälle att berätta vad deras första tankar och intryck är, innan du avrundar med diskussionsfrågorna.

Diskussionsfrågor

- Hur mycket förändras era liv av strömavbrott?
- Vad är det värsta med att vara utan elektricitet?
- Vad för förberedelser känner du att du bör göra hemma efter att ha upplevt denna katastrof?

Alarm

Följande alarm används under katastrofscenariot **Elavbrott**. Slå en tärning och läs sedan av resultatet på nedanstående tabell.

1. Trafikolycka
2. Avskuren
3. Skitstorm
4. Uttråkade tonåringar
5. Ryktesspridning
6. Inbrottsvåg

1. Trafikolycka

Deltagarna kan höra en rejäl krasch i närheten. Två bilar har kraschat in i varandra vid en korsning då trafikljusen är döda och båda förarna har varit ouppmärksamma. De verkar båda skadade, men inte tillräckligt allvarligt för att de ska sakna energi för att börja gräla om vems fel det var. Bilarna däremot är mer skadade och en av dem går inte längre att starta. Det är förstås den bilen som blockerar framfarten i korsningen. Ingen av förarna eller passagerarna har en laddad mobiltelefon och kan alltså inte ringa 112. Då deltagarna anländer till platsen kan de se att grälet är på väg att eskalera till ett slagsmål. Hur väljer deltagarna att gripa in i situationen?

Diskussionsfrågor

- Vilka skador uppstår troligast vid en trafikolycka?
- Kan vi förebygga trafikolyckor om exempelvis trafikljus saknas? Om ja, hur?
- Har du varit med om en trafikolycka? Dela gärna med dig av dina upplevelser i så fall. Vad skulle du ha kunnat gjort annorlunda?

2. Avskuren

I en av deltagarnas närhet bor Isa, en ung granne som saknar fast telefoni och som endast använder mobilen. Nu har mobilen dött och därmed också stora delar av Isas sociala liv. Det har fått henne att börja knacka på hemma hos grannar för att låna deras mobil eller en powerbank för att ladda sin egen. Isa har bland grannarna börjat få öknamnet ”igeln” eftersom hon suger ut allt batteri innan hon lämnar tillbaka det hon har lånat. Deltagaren kommer som en av de sista grannarna få besök av Isa en tidig kväll. Isa ställer samma fråga som hon ställt till de andra grannarna. Hur hanterar deltagaren detta.

Isa mår i grunden rätt dåligt. Hela hens sociala skyddsnet finns online och utan detta känner hon sig vilse, ensam och otrygg. Tar deltagaren sig tid att prata med Isa kommer det snart framgå att hon inte behöver mobilen för att ”spela spel och slösurfa”. Mobilen är ett surrogat för behovet av mänsklig kontakt som hon har i sitt liv. Kommer deltagaren att kunna se bortom ytliga fördomar eller avfärdas Isa som en ”mobilberoende ungdom”?

Diskussionsfrågor

- Många avfärdar spel och mobiler som osociala, men man kan vara sociala på många sätt. Ge några exempel på hur man kan vara social online.
- Vilka fördomar har du om sociala medier? Diskutera gärna i gruppen vad ni tänker om följande plattformar och hur man kan socialisera i dem: Facebook, Instagram, Twitter, Discord och Snapchat.
- Hur kan vi bli bättre på att se bortom våra fördomar och finna ett sätt att stödja personer som Isa?

3. Skitstorm

Då deltagaren går för att slänga sina sopor så möts hen av en fruktansvärd stank i soprummet. Då det inte längre går att spola i toaletterna så verkar någon ha bestämt sig för att samla sitt bajs i plastpåsar och gömma undan dem i soprummet. Det här riskerar att eskalera snabbt och om inte deltagarna tar itu med det här kommer snart varje vistelse i soprummet bli en mycket traumatisk upplevelse. Vem är det egentligen som kastar bajs i soporna och hur kan man få denne att sluta upp med det? Det är deltagarnas uppgift att lösa!

Diskussionsfrågor

- Hur ser det ut där ni bor med soporna? Är det soplåda, en sopstation eller ett soprum? Brukar det vara några problem där?
- Var skulle du göra av din avföring om du inte kunde använda toaletten?
- Vad är det viktiga att tänka på om man ska gräva en latrin?

4. Uttråkade tonåringar

Ungdomarna i grannskapet är vanligtvis rätt lugna av sig. De håller sig hemma och umgås generellt över mobilsamtal, Discord, spel eller liknande kanaler. När elavbrottet sker rycks allt detta undan från dem och snabbt infinner sig känslor som tristess och rastlöshet.

Låt en deltagare slå ett slag för **komfort** för att se vad det resulterar i. Ett misslyckat resultat innebär att grannskapets ungdomar kommer att börja hänga, men att de driver omkring vilket skapar stök, nedskräp-

ning och mindre vandalism. Hur kan deltagarna arbeta för att stävja det här samtidigt som de ser till att tonåringarna inte lider av tristess? Ett lyckat resultat får ungdomarna att börja engagera sig i något gemensamt projekt som är positivt för grannskapet. Låt deltagarna diskutera fram vad det skulle kunna vara.

Diskussionsfrågor

- Hur skulle du underhålla dig vid långa strömavbrott?
- Vilket projekt skulle man kunna göra i ditt grannskap för att samordna ungdomar?
- Hur stort problem tror du att tristess skulle vara vid ett långt, ihållande elavbrott?

5. Ryktesspridning.

En av grannarna, Bengt, har hört från en kompis kollega att strömavbrottet är orsakat av militanta islamister som fått frodas i samhället på grund av den vänsterradikala regeringen. Han har nu lyckats övertyga ett antal grannar om att något måste göras och han samlar grannskapet till ett gårdsmöte. På mötet kommer det snabbt bli tydligt att familjen Ahmadi, som kommer från Iran, är målet för Bengts attacker då han är övertygad om att de är involverade i elavbrottet. Fördomar och rädsla frodas i stunder där alla inte kan ta del av nyheter på samma enkla sätt som vanligt. Hur försöker deltagarna motverka Bengts fördomar och skydda familjen Ahmadi från hans angrepp?

Diskussionsfrågor

- Vad är viktigt att tänka på när vi får nyheter i krissituationer?
- Hur kan vi motarbeta fördomar och ryktesspridning under katastrofer?
- Har vi egna fördomar som kan förhindra vår överlevnad i krissituationer?

6. Inbrottsvåg

Elavbrottet innebär att säkerhetslarm inte längre fungerar. Kvarteret ser snart en begynnande brottsvåg där saker stjäls från hemmen. När det går upp för deltagarna att tjuvar härjar i trakten, hur väljer de att försöka förebygga brottsligheten?

Medan deltagarna diskuterar vad de ska göra slår cirkelledaren en tärning för att avgöra vem eller vilka som ligger bakom stölderna:

- **Resultat 1–2:** Några uttråkade ungdomar som inte har något bättre att göra.
- **Resultat 3–4:** En opportunistisk granne som ser en möjlighet att tjäna en hacka då krisen är över.
- **Resultat 5–6:** Professionella tjuvar som utnyttjar tillfället.

Cirkelledaren utgår sedan från tjuvarnas identitet för att avgöra om deltagarnas insatser är: **framgångsrika**, **möjliga** eller **verkningslösa**. Om de är **framgångsrika** behöver inga slag göras utan deltagarna lyckas automatiskt. Om insatserna är **verkningslösa** så kommer de automatiskt att misslyckas. I utfall mittemellan dessa görs istället ett slag med **komfort** (om de startar en grannsamverkan för att förebygga brotten) eller **kapacitet** (om de försöker fånga tjuven genom att gillra fällor) för att se hur det går.

Diskussionsfrågor

- Vad för brottsförebyggande åtgärder kan vi vidta?
- Har ni någon grannsamverkan i ert bostadsområde?
- Vad är värst: tjuven som lever mitt ibland oss eller den som kommer utifrån?

Till dig som är cirkelledare

Den här delen är ett stöd för dig som cirkelledare. Den innehåller praktiska tips när det gäller hur man leder en cirkel och förslag på upplägg av den. Välkommen som cirkelledare i ABF!

Grundtanken är gemensamt lärande

Kanske har du varit cirkelledare tidigare eller själv gått en studiecirkel så att du känner till grundtanken. Om inte är det viktigt att du får en känsla för hur man arbetar i en studiecirkel. Grunden i en studiecirkel är att alla delar med sig av sina kunskaper och att man lär sig tillsammans. Demokrati och delaktighet är två viktiga hörnstenar i en studiecirkel. Alla ska kunna påverka och känna sig delaktiga. Det är det arbetssätt som gör studiecirkeln socialt givande, kreativ och som främjar lärandet.

Cirkelledarutbildningen ska alla gå

Alla cirkelledare inom ABF erbjuds att delta i vår cirkelledarutbildning. ABFs syfte med GRUND, första steget i cirkelledarutbildningen är att ge dig som cirkelledare en inblick i ABFs värdegrund, folkbildningens pedagogik och vad din roll som ledare inom folkbildningen innebär. Efter GRUND finns det möjlighet att delta i våra fortsättningsutbildningar som ger dig ytterligare kunskap om hur man leder grupper, folkbildning och värdegrund. Tala med ditt lokala ABF-kontor om du är intresserad av att gå en cirkelledarutbildning.

Förbered dig med AB

Tillsammans med din kontakt på ABF går du igenom upplägget av studiecirkeln. Stäm av studiematerial, lokal och om det finns kunskap om deltagarna som är bra att ha med sig för dig som ledare. Kanske finns det sådant som kan vara värdefullt att veta om dina deltagare i förväg, exempelvis om de kommer från en och samma förening eller om de har anmält sig via ABFs kursprogram som är riktat mot allmänheten.

Cirkelledaren en garant för delaktighet

För dig som ledare gäller det att skapa ett generöst klimat där alla känner sig inkluderade. Eftersom studiecirkeln bland annat kännetecknas av tid för reflektion och frågor är det viktigt att du som ledare ger plats och tid för det. I början av varje träff bör du öppna för frågor från föregående träff och berätta om dagens arbete. I slutet av träffen är det också viktigt att du lämnar tid för reflektion och frågor.

I grupper brukar det oftast finnas några som har lättare än andra att uttrycka sig och ta plats. Som ledare är det din uppgift att se till att så många som möjligt deltar i samtalen. Frågor som "Är det här något du känner igen?" eller "Hur tänker du om det?" är några inbjudande meningar till en person som sitter tyst.

En grupp utvecklas hela tiden och för en del personer tar det några gånger innan gruppen känns så trygg att de vill delta i samtalen.

Alla ska kunna vara med

I våra studiecirkel finns människor med olika bakgrund, förutsättningar och intresseområden. Det är vi glada för. Utan mångfald i gruppen förlorar studiecirkeln sin kraft. Därför är det viktigt att alla som deltar har möjlighet att vara med på lika villkor.

Någon kan ha en synlig funktionsnedsättning, en annan har en dold. Några har svenska som modersmål, andra har det inte. Genom dialog med deltagarna brukar det gå ganska smidigt att hitta ett upplägg som fungerar för alla.

Kom ihåg att ingen förväntar sig att du ska gissa dig till vad varje individ behöver. Ge dem därför möjlighet att tala om det redan i samband med att de anmäler sig. Det behöver inte bli mer märkvärdigt än att du frågar ”Är det något jag som cirkelledare behöver veta inför första träffen?”.

Ofta handlar det om ganska enkla åtgärder. Det kan vara anpassat fika, tillräckligt med pauser, studiematerialet utdelat i förväg, hörslinga, förstord text, framkomlighet för rullstol eller extra tydligt språk. Det mesta kan lösas med en öppen inställning och god framförhållning.

Skulle det trots allt uppstå behov som inte går att tillgodose är det ändå viktigt att visa att du ser och respekterar individen. I slutändan är det inte tekniska detaljer som gör en studiecirkel tillgänglig, utan att deltagarna känner sig så välkomna som de är. Därför är bemötandet många gånger avgörande.

Ansvarstagande arrangörskap med ABF

Det finns en del praktiska saker att tänka på som cirkelledare. Du ska fylla i närvarolistan, digitalt eller på papper. Se till att den tekniska utrustning som krävs för studiecirkeln finns tillgänglig och fungerar. Den första gången är det extra viktigt att vara ute i god tid, så deltagarna känner sig välkomna. Ställ iordning i lokalen. Försök sitta så att alla ser varandra. När ni lämnar lokalen ska den vara iordningsställd. Kom också ihåg att tala om för deltagarna att det är ABF som arrangerar studiecirkeln. Om det är en organisation – exempelvis en fackklubb, PRO, politisk förening eller patientförening – som genomför cirkeln så talar du om att det är den organisationen i samarbete med ABF som är anordnare.

Arbetsplanen hjälper er att nå målen

När man planerar en studiecirkel behövs en arbetsplan. Det är ett arbetsdokument som lägger en bra grund för att man ska nå målet med cirkeln. Vare sig du gör arbetsplanen själv eller använder den mall som finns i denna handledning är det viktigt att du stämmer av med deltagarna. Finns det alternativa upplägg? Andra önskemål? När gruppen har enats om arbetsplanen och eventuella ändringar gjorts så lämnar du en kopia till ABF.

ABF är arbetarrörelsens studieförbund

Arbetarnas Bildningsförbund (ABF) är arbetarrörelsens studieförbund. Vi erbjuder studiecirklar, kurser, föreläsningar samt kulturarrangemang i alla landets kommuner. ABF bildades för över 100 år sedan. Bakom grundandet stod Socialdemokraterna, LO och Kooperativa Förbundet. Med verksamhet i hela landet, 54 medlemsorganisationer, 63 samarbetsorganisationer och 700 000 deltagare årligen är ABF Sveriges ledande studieförbund.

Studiecirkeln en av tre verksamhetsformer

ABF har tre verksamhetsformer: studiecirkel, annan folkbildningsverksamhet och kulturprogram. I studiecirkeln deltar minst tre och högst tjugo deltagare, inklusive cirkelledaren. Cirkeln är på minst tre träffar med sammanlagt minst nio studietimmar (en studietimme = 45 minuter). I annan folkbildningsverksamhet är formerna friare och flexiblare, här finns pröva-på-verksamhet, workshops, temakvällar, endags- och helgkurser. Kulturprogram framförs inför eller tillsammans med minst fem deltagare utöver studieförbundets ledare. Det kan vara föreläsningar, teaterföreställningar, konserter eller debatter. Ett kulturprogram ska pågå i minst 30 minuter och vara utformat så att det bidrar till att skapa delaktighet, upplevelse och eftertanke.

Läs mer om ABF och hur du kan samarbeta på: www.abf.se/om-abf/samarbeta-med-abf/

Om ABF

Arbetarnas Bildningsförbund (ABF) är arbetarrörelsens studieförbund. Vi erbjuder studiecirklar, kurser, föreläsningar samt kulturarrangemang i alla landets kommuner. ABF bildades för över 100 år sedan, den 16 november 1912. Bakom grundandet stod Socialdemokraterna, LO och Kooperativa Förbundet. Med verksamhet i hela landet, ett sextiototal medlemsorganisationer, ett femtiotal samarbetsorganisationer och 750 000 deltagare årligen är ABF Sveriges ledande studieförbund.

Vad gör du när krisen kommer? Vem blir du när det oväntade inträffar? I Under katastrofen kan du förhoppningsvis få svaren. Under katastrofen är ett studiematerial som är upp-
lagt som ett rollspel där deltagarna lär sig mer om olika kriser
som kan inträffa samtidigt som de lever sig in i situationen.
Cirkelledaren är spelledare som sätter dagordningen och
bestämmer scenariot.

Det finns tre olika scenarion som tas upp:
Elavbrott • Hybridkrig • Snöstorm

Rollspelet är exklusivt framtaget för ABF och cirklar som
bedrivs tillsammans med ABF.

www.abf.se